

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการพูดและการเขียนด้วยกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553
- 1.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552- 2559) ฉบับสรุป
- 1.3 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552- 2561)
- 1.4 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 1.5 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 กระบวนการเรียนรู้
- 2.2 สมรรถนะการสื่อสารภาษาอังกฤษ
- 2.3 การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
 - 2.3.1 ด้านทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร
 - 2.3.2 ด้านทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร

2.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.5 กระบวนการทางปัญญา

3. บริบทโรงเรียน โกสุมพิทยาสรรค์

4. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 127 ตอนที่ 45 ก ประกาศใช้วันที่ 22 กรกฎาคม 2553 เหตุผลการประกาศใช้เพราะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาซึ่งมีการบริหารและการจัดการศึกษาของทั้งสองระดับรวมอยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดความไม่คล่องตัวและเกิดปัญหาการพัฒนาการศึกษา สมควรแยกเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการพัฒนาการศึกษาแก่นักเรียนในช่วงชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้มีสัมฤทธิ์ผลและมีคุณภาพยิ่งขึ้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีหมวดและมาตราที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

มาตรา 4 “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

หมวด 4 แนวทางจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้ง

ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ การศึกษา ความรู้เกี่ยวกับ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานดำเนินการจัด เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอน โดย ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี งามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวน พฤษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและ แหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงประสิทธิภาพ มาตรา 26 ให้สถานศึกษา จัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากการพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การ ร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของ แต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. 2553 : 2 - 46)

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 สรุปได้ว่า สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ จัดกิจกรรม ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดได้ ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการ อ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา เพื่อปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา ผู้ปกครอง และประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง โดยพิจารณาจากพัฒนาการของ ผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียนการสอนร่วมกิจกรรมและการทดสอบ

ผู้เรียนไปกับกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ

2. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ฉบับสรุป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในมาตรา 80 (3) ข้อ 6 ความว่า ให้ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปฏิบัติจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 33 บัญญัติให้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่บูรณาการการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรมและกีฬากับการศึกษาทุกระดับ และเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552 - 2559) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี ที่บูรณาการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและกีฬากับการศึกษาทุกระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล สร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเรียนรู้ และพัฒนาภาพแวดล้อมของสังคม และสาเหตุที่มีการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ฉบับสรุปเนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาในระยะแรก คือ 9 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2545 - 2551) พบว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลัก (ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 2) ผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ 3) ขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น และ 4) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 22,425 แห่ง ได้มาตรฐานร้อยละ 79.7 และร้อยละ 20.3 ที่ต้องได้รับการพัฒนา

จากการศึกษาแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ฉบับสรุป สาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ปรัชญาหลักและกรอบแนวคิด

การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ยึดหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดทางสายกลางอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักพอประมาณ มีเหตุผล มีความรู้เท่าทันโลก และมีเงื่อนไขสำคัญสองประการ ได้แก่ 1) มีความรู้ คือ มีความรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการนำความรู้ วิทยาการ เทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและปฏิบัติงาน 2) มีคุณธรรม คือมีความตระหนัก มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต เกิดการบูรณาการแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม เป็นแผนที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬาการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. เจตนารมณ์ของแผน

แผนการศึกษาแห่งชาติมีเจตนารมณ์เพื่อมุ่งพัฒนาชีวิตคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน โดยมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

3. วัตถุประสงค์ของแผน

เพื่อให้บรรลุตามปรัชญาหลักและเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุงฯ จึงมุ่งพัฒนาคนและสังคมไทยโดยรวมไว้ 3 ประการ คือ 1) พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี เก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ ใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 2) สร้างสังคมไทย

ให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาคนไทย สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน มีสุขภาวะ ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเอื้ออาทร 3) พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายรวม สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งความร่วมมือในภูมิภาคและนานาชาติมากขึ้น อันจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน(กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 1-21)

3. การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 - 2561)

จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาล ที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยรัฐบาลได้กำหนดสาระสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ไว้ดังนี้

หลักการและกรอบแนวคิด “เน้นการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ และเสนอกลไกที่จะก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ” วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” เป้าหมาย “ภายในปี 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ” โดยเน้นประเด็นหลักสามประการ คือ 1) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อมหลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี และมีใจรักมาเป็นครูอาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) เพื่อโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกระบบการศึกษาด้วยกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มีการปฏิรูป

การศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดย 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างจอบเนื่องตลอดชีวิต 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครู 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อื่นๆสำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ โรงเรียนนอกระบบ โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนมีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

จากการวิเคราะห์ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จะส่งผลให้คนไทยยุคใหม่ เป็นบุคคลดังนี้ 1) สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต 2) มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม 4) มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถก้าวทันโลก

จากการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สรุปได้ว่า ในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจะต้องปฏิรูปทั้งระบบหรือองค์รวม โดยต้องปฏิรูปทุกด้านไปพร้อมกัน เพราะการปฏิรูปการศึกษาแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ตั้งแต่การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและการเรียนรู้ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนของสังคมมาพัฒนาการศึกษา พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และเน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งจะส่งผลให้คนไทยเป็นคนใฝ่เรียนรู้ คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึก ภาคภูมิใจในความเป็นไทย เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และก้าวทันโลก

4. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ และการศึกษาดลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและ มาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และ คุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา อย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกัน ในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักษาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ชื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

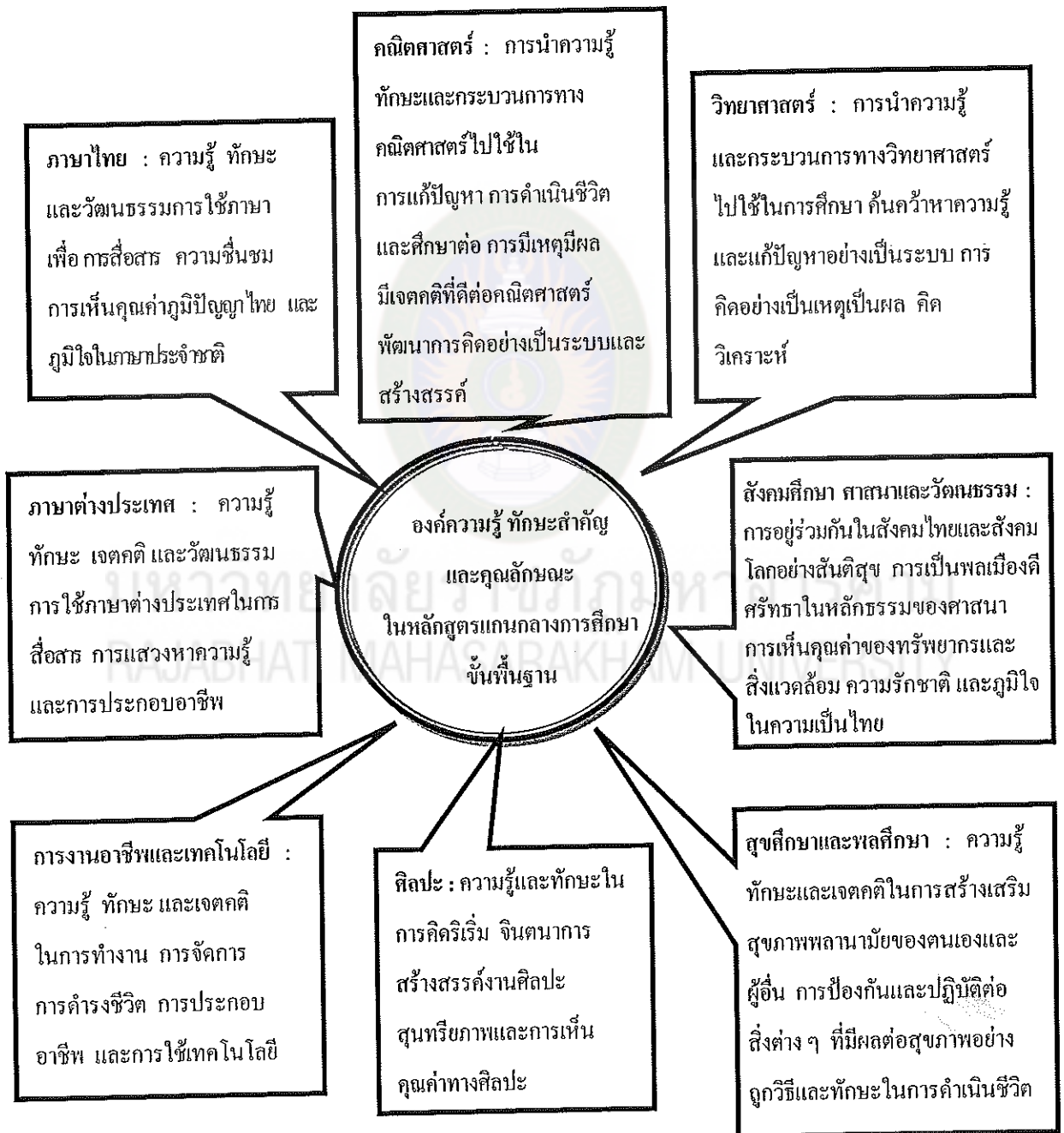
มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ ทักษะสำคัญและคุณลักษณะในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) การศึกษาระดับนี้เป็น

ช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) เป็นช่วงสุดท้ายของ

การศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริม การพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มี ทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความ รับผิดชอบต่อสังคมมีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็น ไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) การศึกษาระดับนี้เน้น

การเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของ ผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะ กระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการ ประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการ ชุมชนในด้านต่าง ๆ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบ โครงสร้างเวลาเรียนขั้น ต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติม ได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ให้จัด เวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียน วันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียน เป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

การกำหนด โครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถ
ดำเนินการ ดังนี้

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่
กำหนดและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้
จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม
จุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360
ชั่วโมงนั้นเป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคม
และสาธารณประโยชน์ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดสรร
เวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) รวม 3 ปี จำนวน
60 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้
ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อ
เทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความ
เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน การจัดหาสื่อการ
เรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพ
จากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและ
สื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคม โลก
2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
5. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูล

และสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตาม ศักยภาพ

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหา ความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชน โลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมี วิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่นๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของ สถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

สำหรับจุดประสงค์ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อ ในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคม โลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

2. ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม
3. ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน
4. ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

คุณภาพผู้เรียน

ในด้านคุณภาพผู้เรียนนั้นหลักสูตรมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วจะมีความสามารถทางด้านภาษาดังนี้

1. ปฏิบัติตามคำแนะนำในคู่มือการใช้งานต่างๆ คำชี้แจง คำอธิบาย และคำบรรยายที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว ประกาศ โฆษณา บทหรือกรอง และบทละครสั้นถูกต้องตามหลักการอ่าน อธิบายและเขียนประโยคและข้อความสัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่างๆ ที่อ่าน รวมทั้งระบุและเขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่างๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่าน จับใจความสำคัญ วิเคราะห์ความ สรุปความ ตีความ และแสดงความคิดเห็นจากการฟังและอ่านเรื่องที่เป็นสารคดีและบันเทิงคดี พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ
2. สนทนาและเขียนได้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องต่างๆ ใกล้เคียงตัว ประสบการณ์ สถานการณ์ ข่าว/เหตุการณ์ ประเด็นที่อยู่ในความสนใจและสื่อสารอย่าง ต่อเนื่องและเหมาะสม เลือกลงและใช้คำขอร้อง คำชี้แจง คำอธิบาย และให้คำแนะนำ พูดและเขียนแสดงความต้องการ เสนอและให้ความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริงอย่างเหมาะสม พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล บรรยาย อธิบาย เปรียบเทียบ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง/ประเด็น/ข่าว/เหตุการณ์ที่ฟังและอ่านอย่างเหมาะสม พูดและเขียนบรรยายความรู้สึกและแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ กิจกรรม ประสบการณ์ และข่าว/เหตุการณ์อย่างมีเหตุผล
3. พูดและเขียนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง/ประสบการณ์ ข่าว/เหตุการณ์ เรื่องและประเด็นต่างๆ ตามความสนใจ พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ แก่นสาระที่ได้จาก

การวิเคราะห์เรื่อง กิจกรรม ข่าว เหตุการณ์ และสถานการณ์ตามความสนใจ พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสพการณ์ และเหตุการณ์ ทั้งในท้องถิ่น สังคม และโลก พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

4. เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางเหมาะกับระดับของบุคคล เวลา โอกาสและสถานที่ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อธิบาย/อภิปรายวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และที่มาของขนบธรรมเนียมและประเพณีของเจ้าของภาษา เข้าร่วม แนะนำ และจัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

5. อธิบาย/เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงสร้างประโยค ข้อความ ส่วนวน คำพังเพย สุภาษิต และบทกลอนของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย วิเคราะห์/อภิปรายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวิถีชีวิต ความเชื่อ และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทย และนำไปใช้อย่างมีเหตุผล

6. ค้นคว้า/สืบค้น บันทึก สรุป และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน

7. ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

8. ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ และสรุป ความรู้/ข้อมูลต่างๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร ของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น/ประเทศชาติ เป็นภาษาต่างประเทศ

9. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตาม หัวเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 3,600- 3,750 คำ (คำศัพท์ที่มีระดับการใช้แตกต่างกัน)

10. ใช้ประโยคผสมและประโยคซับซ้อนสื่อความหมายตามบริบทต่างๆ ในการสนทนา ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเภทในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดกับระดับชั้น สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

ตัวชี้วัดชั้นปี							ตัวชี้วัดช่วงชั้น		
ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4-6
1. ฟัง/พูด ใน สถานการณ์ ต่างๆ ที่ เกิดขึ้นใน ห้องเรียน	1. ฟัง/พูด ใน สถานการณ์ ต่างๆ ที่ เกิดขึ้นใน ห้องเรียน	1. ฟัง/พูด ใน สถานการณ์ ต่างๆ ที่ เกิดขึ้นใน ห้องเรียน	1. ฟังและ พูด/อ่าน ใน สถานการณ์ ที่เกิดขึ้นใน ห้องเรียน และ สถานศึกษา	1. ฟัง พูด และ อ่าน/เขียน ใน สถานการณ์ ต่างๆ ที่ เกิดขึ้นใน ห้องเรียนและ สถานศึกษา	1. ใช้ภาษา สื่อสาร ใน สถานการณ์ ต่างๆ ที่ เกิดขึ้นใน ห้องเรียน และ สถานศึกษา	1. ใช้ภาษา สื่อสาร ใน สถานการณ์ จริง/ สถานการณ์ จำลองที่ เกิดขึ้นใน ห้องเรียน เกิดขึ้นใน ห้องเรียน และ สถานศึกษา	1. ใช้ภาษา สื่อสารใน สถานการณ์ จริง/ สถานการณ์ จำลองที่ เกิดขึ้นใน ห้องเรียน เกิดขึ้นใน ห้องเรียน และ สถานศึกษา และชุมชน	1. ใช้ภาษา สื่อสารใน สถานการณ์จริง/ สถานการณ์ จำลองที่ เกิดขึ้น ในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และ สังคม	1. ใช้ภาษา สื่อสาร ในสถานการณ์ จริง/สถานการณ์ จำลอง ที่เกิดขึ้น ในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และ สังคม

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1. กระบวนการเรียนรู้

ได้มีนักการศึกษา นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ทิสนา แจมมณี (2545 ก : 1-2) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า คำว่า “การเรียนรู้” (Learning) มีขอบเขตที่ครอบคลุมความหมาย 2 ประการ คือการเรียนรู้ในความหมายของ “กระบวนการเรียนรู้” (Learning process) ซึ่งหมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ในความหมายของ “ผลการเรียนรู้” (Learning outcome) ซึ่ง ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในสาระต่าง ๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึกลึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้หรือการใช้วิธีการเรียนรู้กล่าวโดยนัยหนึ่งได้ว่า การเรียนรู้มีลักษณะเป็นทั้งผลลัพธ์อันเป็นเป้าหมายปลายทาง (Ends) และวิธีการที่นำไปสู่เป้าหมาย (Means) ซึ่งลักษณะทั้งสองเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันและส่งผลกระทบต่อกัน หากบุคคลมีกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับตน บุคคลนั้นย่อมมีโอกาสที่จะเกิดความรู้ ความเข้าใจในสาระหรือกระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างกระจ่างถ่องแท้และลึกซึ้ง เกิดความรู้สึกลึกหรือเจตคติไปในทางที่เหมาะสมและเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการกระทำหรือพฤติกรรมไปในทางที่ พึงประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 10) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ว่า การกำหนดจุดหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดผลประเมินผล ที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัดความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545 : 61-62) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้หรือที่เรียกว่าการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนของผู้เรียนและวิธีการสอนของครู ซึ่งครูจะต้องสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเปิด โอกาสให้ผู้เรียน ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และศึกษาค้นคว้า

ด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้ควบคุมดูแล เน้นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิด วิธีดำเนินชีวิต และมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้

ทักษิณี พันธุ์กาทหลง (2545 : 6) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เสนอแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับองค์ความรู้ของชุมชนสิ่งแวดล้อม และองค์ความรู้ของนักเรียนประกอบด้วยการวางแผนการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้พิจารณา กำหนดกรอบการเรียนรู้ร่วมกันและเฝ้ากระตุ้นให้คิด ให้คำปรึกษา แนะนำให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามกรอบการเรียนรู้ที่ตกลงกันได้ ครูจะทำข้อตกลงการเรียนรู้กับนักเรียนในช่วงต้นของแต่ละภาคเรียน โดยจะทำการวิเคราะห์หลักสูตรที่ประกอบด้วยประเด็น จุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้แล้วนำไปหารือกับนักเรียน เพื่อให้เห็นภาพรวมร่วมกันเสียก่อน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครูได้จัดบรรยากาศ ประกอบการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้โดยรอบแล้วกำหนดกรอบความคิด

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้จะมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตรจริงได้ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขสำหรับกระบวนการเรียนรู้ในการวิจัยเล่มนี้จะเป็นวิธีการที่จะนำนักเรียนและทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการพูดและการเขียน โดยครูจัดบรรยากาศการเรียนการสอน ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนคือสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นสื่อที่จะทำให้นักเรียนไปถึงเป้าหมายและเกิดกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว

3. สมรรถนะการสื่อสาร (Communicative Competence)

สมรรถนะการสื่อสารประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความหมายของสมรรถนะการสื่อสาร (Communicative Competence)

สมรรถนะการสื่อสารนั้นมีความหมายของคำที่เกี่ยวข้อง 3 คำ คือ สมรรถนะ (Competence) การใช้ภาษาในทางปฏิบัติ (Performance) และสมรรถนะการสื่อสาร (Communicative Competence) ดังนี้

3.1.1 สมรรถนะ (Competence) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในภาษา มีลักษณะดังนี้

1) การที่เจ้าของภาษาหนึ่ง ๆ จะรู้ว่าเป็นอัตโนมัติในไวยากรณ์ภาษาของตนเอง โดยไม่ได้ผ่านการเรียนอย่างเป็นทางการ ความรู้ก็คือ ความสามารถในการตัดสินใจถูกผิดของภาษาในประโยค ถึงแม้จะไม่เคยได้ยินประโยคนั้นมาก่อนก็ตาม

2) ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attribute) ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง (Job Roles) ให้ประสบความสำเร็จและมีความโดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในเชิงพฤติกรรม

3) จากพจนานุกรมภาษาไทยจะพบว่า Competence นี้เป็นคำคุณศัพท์ หมายถึง มีความสามารถ ซึ่งสะท้อนความชำนาญ ประสบการณ์ และคุณสมบัติที่เหมาะสมๆ เพียงพอในการทำงาน Longman Dictionary และ Oxford Dictionary ให้ความหมาย Competence เป็นทั้งคำคุณศัพท์ และ คำนาม หมายถึง การมีความสามารถ หรือความรู้เพียงพอที่จะทำงานได้ตามมาตรฐาน (Satisfaction standard) แต่อาจไม่ทำให้ถึงกับดีกว่ามาตรฐาน (Not especially good, not excellent)

3.1.2 การใช้ภาษาในทางปฏิบัติ (Performance) หมายถึง ความสามารถจริงๆ ของเจ้าของภาษาในการถ่ายทอดเนื้อความให้เกิดความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถึงแม้การใช้ภาษาจะไม่สมบูรณ์และถึงแม้ว่าเจ้าของภาษาจะรู้กฎทางภาษาที่ถูกหรือผิดก็ตามเพราะความคิดพลาดนี้อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่นการพูดผิด หรือพูดไม่จบประโยคเพราะเหนื่อยตื่นเต้น ตกใจ หรือเบื่อไม่สนใจ

สรุปได้ว่า การใช้ภาษาในทางปฏิบัติ (Performance) เป็นรูปธรรมที่เราเห็นได้ ส่วนสมรรถนะ (Competence) หรือความรู้ความเข้าใจภาษาเป็นนามธรรมที่อยู่ในตัวของผู้ใช้ภาษาที่มองไม่เห็นนั่นเอง

3.1.3 สมรรถนะการสื่อสาร (Communicative Competence)

ซาวิยอง (Savignon, 1997 : 14-15) ให้ความหมายและอธิบายสมรรถนะการสื่อสารไว้ดังนี้

1. หมายถึง พหุวัตุที่ขึ้นอยู่กับเจราจอย่างมีความหมายระหว่างบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (Inerpersonal) ในระดับเดียวกัน
2. เป็นได้ทั้งการพูด การเขียนและระบบสัญลักษณ์

3. เป็นบริบทเฉพาะที่เกิดขึ้น การสื่อสารจะประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับความเข้าใจในบริบทนั้นและประสบการณ์เดิมของผู้สื่อสารที่เหมือนกัน โดยใช้ทักษะมาลาหรือทำเนียบของภาษา (Register) ซึ่งหมายถึงระดับของภาษาที่ใช้ในสภาวะและสถานภาพของบุคคล และลีลา (Style)

4. มีทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะหมายถึง ความรู้ความเข้าใจในภาษา (Competence) และการใช้ภาษาในทางปฏิบัติ (Performance) นั่นคือความรู้ความเข้าใจภาษา ผู้เรียนรู้อะไร (What to Know) และการใช้ภาษาในทางปฏิบัติว่าผู้เรียนทำอะไร (What to do)

5. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงและขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดสมรรถนะในการสื่อสาร

สรุปได้ว่าสมรรถนะการสื่อสาร (Communicative Competence) หมายถึงความสามารถในการใช้ภาษาทางปฏิบัติในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปให้ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของสังคม

3.2 องค์ประกอบของสมรรถนะทางภาษา

นักภาษาศาสตร์ ได้แบ่งสมรรถนะทางภาษาออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. สมรรถนะด้านการใช้ภาษา (Grammatical Competence) เป็นตัวบ่งบอกถึงความสามารถในการใช้เนื้อหาภาษาด้านภาษาและไวยากรณ์ ซึ่งได้แก่ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน เช่น การออกเสียง การสร้างคำ การใช้ศัพท์ และ โครงสร้างของประโยค

2. สมรรถนะด้านภาษาศาสตร์สังคม (Socio – linguistic Competence) เป็นการใช้ภาษาตามระเบียบของสังคม โดยใช้ภาษาให้เหมาะสมกับระดับบุคคลและกฎเกณฑ์ทางสังคม ตามบทบาทและสถานภาพในสถานการณ์สื่อสาร

3. สมรรถนะในการเรียบเรียงถ้อยคำ (Discourse Competence) เป็นการเรียบเรียงและเชื่อมโยงความรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ระเบียบวิธีของความสัมพันธ์ระหว่างประโยคเชื่อมโยงประโยคเป็นข้อความหลัก ข้อความรองรายละเอียดตามบริบท ไม่ว่าจะ เป็นข้อความที่สื่อสารด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร

4. สมรรถนะด้านยุทธศาสตร์การสื่อสาร (Strategic Competence) เป็นการใช่วิธีการต่างๆ เพื่อดำเนินการสื่อสารให้ต่อเนื่อง เช่น การอธิบายคำด้วยท่าทาง (Non – verbal)

การพยายามอธิบายโดยใช้ท่าทางประกอบ หรือด้วยการใช้ประโยคเทียบเคียงทางคำพูด (Verbal) เช่น การขยายความคำศัพท์อื่นแทนคำศัพท์ที่ไม่รู้หรือนึกไม่ออก

3.3 เนื้อหาทางภาษาและความสามารถในการใช้ภาษา (Language Content and Language Use)

3.3.1 สมรรถนะด้านการใช้ภาษา (Grammatical Competence) หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการใช้ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยมีองค์ประกอบทางภาษา ดังต่อไปนี้

1) ด้านทักษะการฟัง (Listening) ผู้เรียนสามารถจำแนกเสียงและฟังข้อความ ในระดับความเร็วปกติของเจ้าของภาษาได้เข้าใจ

2) ด้านทักษะการพูด (Speaking) ผู้เรียนสามารถออกเสียงได้ถูกต้องและ สันทนาโต้ตอบด้วยสำเนียง (Accent) และจังหวะ (Rhythm) ที่เจ้าของภาษาเข้าใจ ประกอบด้วย

ด้านเสียง (Sounds) ได้แก่

Phoneme คือหน่วยเสียงที่เล็กที่สุดที่มีความหมายในภาษา ได้แก่ เสียงสระ (Vowels) เช่น in, good เสียงพยัญชนะ (Consonants) เช่น jam, cake และเสียงสระประสม (Diphthongs) เช่น pure ,cure

Word Stress คือ ส่วนของคำที่ออกเสียงเน้นหนัก เช่น

Noun	Verb	Adjective
<i>record</i>	<i>record</i>	<i>Important</i>
<i>pencil</i>	<i>consult</i>	<i>Intelligent</i>

Voiced-Voiceless เช่น ลงท้ายเสียง /-d,-t/ *climbed, stopped*

3) ด้านทักษะการอ่าน (Reading) ผู้เรียนสามารถรู้จักกลไกการอ่านและ สามารถอ่านความเข้าใจได้ในด้านต่างๆ เช่น คำศัพท์ (Vocabulary), ความหมาย (Meaning)

4) ด้านทักษะการเขียน (Writing) ผู้เรียนสามารถสะกดคำ (Spelling) ใช้ เครื่องหมายวรรคตอน การเรียงเรียงประโยค โดยใช้กลไกในการเขียน คือ โครงสร้างประโยค (Syntax) ประกอบด้วย

หน้าที่ของคำ (Parts of speech) ได้แก่ Noun, Pronoun, Verb, Adjective, Adverb, Preposition, Conjunction, Interjection.

ชนิดของประโยค (Types of sentences) เช่น Simple Sentence, Compound Sentence, Complex Sentence

3.3.2 สมรรถนะด้านภาษาศาสตร์สังคม (Socio – linguistic Competence)

หมายถึง ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสมกับบุคคล สถานการณ์และสังคม (Function) คือรู้ว่าจะต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการ เช่น การพูดบทสนทนา (Conversation) ได้แก่ การพูด ทักทาย (Greeting) การพูดเสนอแนะ (Suggestions) การพูดขอร้อง (Request)

3.3.3 สมรรถนะในการเรียบเรียงถ้อยคำ (Discourse Competence) หมายถึง

ความสามารถในการตีความ การใช้ความสัมพันธ์ของข้อความโดยใช้ความรู้ทางไวยากรณ์ในการเชื่อมโยงความหมายทางภาษาให้เข้ากันได้ถูกต้องตามลักษณะของภาษาที่เกิดในบริบท (Context) ได้แก่

1) การตีความในบริบทต่างๆ (interpretation) เช่น business letter, poetry, academic essay, recipe etc.

2) การเชื่อมคำ ข้อความภายในประโยคหรือวลีที่เกี่ยวข้อง (Cohesion) เช่น 'First of all', 'then' and 'after that' help to sequence a text.

'However', 'in addition' and 'for instance' link ideas and arguments in a text.

3) การเรียบเรียงประโยค ความคิด รายละเอียดเข้าด้วยกันอย่างชัดเจน (Coherence) ดังรายการต่อไปนี้

ตัวอย่าง : For me, the worst thing about waiting tables was the uniform. At the last place I work, all the waitresses had to wear an ugly brown striped jumper. Underneath it we had to wear an even uglier polyester shirt. Sometimes someone I knew would come in and I'd feel embarrassed by my outfit. Now I have a job in an office, where I can wear my own clothes.

ข้อควรสังเกต การเรียบเรียงประโยค ความคิด เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีการใช้คำ วลีเพื่อเชื่อมโยงประโยคเข้าด้วยกันอย่างชัดเจน

3.3.4. สมรรถนะด้านกลวิธีในการสื่อสาร (Strategic Competence) หมายถึงความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมายให้เข้ากับสถานการณ์ตลอดจนการใช้กิริยาท่าทาง สีหน้าและน้ำเสียงประกอบในการสื่อความหมาย ได้แก่

1) การแสดงออกทางภาษาในการพูด (Verbal) เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) การกล่าวสุนทรพจน์ (Speech) การโต้เถียง (Debate)

2) การแสดงออกทางภาษาโดยไม่ใช้คำพูด (Non-Verbal) เช่น ภาษาท่าทาง (Body Language) ได้แก่ การแสดงออกทางสีหน้า (Facial Expression) ท่าทาง (Gestures)

ในการเรียนภาษาต่างประเทศผู้เรียนจะมีสมรรถนะทั้ง 4 สมรรถนะ เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาการเรียนการสอนให้ครอบคลุมทั้ง 4 สมรรถนะ สอดคล้องกับคานาเลและสวาน (Canale and Swain, 1980 ; อ้างอิงมาจาก Atsuko Ohno, 1992 : 29) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาสมรรถนะด้านการใช้ภาษา (Grammatical Competence) และสมรรถนะด้านภาษาศาสตร์สังคม (Socio-linguistic

Competence) มีความสำคัญมากต่อสมรรถนะการสื่อสาร เพราะการเลือกใช้ไวยากรณ์ของภาษา การใช้คำตามความหมายและการเลือกภาษาที่ใช้ในสังคมรูปแบบไวยากรณ์ควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. ความซับซ้อนของไวยากรณ์
2. ความชัดเจนของหน้าที่ของภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. ความเข้าใจในหน้าที่ของภาษาเพื่อการสื่อสาร
4. การนำภาษาที่เรียนรู้ไปใช้ในรูปแบบอื่นๆ ได้
5. ความชัดเจนในรูปแบบของภาษาถิ่นในแต่ละท้องถิ่น

สมรรถนะในการใช้ภาษา (Grammatical Competence) ประกอบด้วยรูปแบบของสมรรถนะ ด้านภาษาศาสตร์สังคม (Socio-linguistic Competence) และรูปแบบของสมรรถนะในการเรียบเรียงถ้อยคำ (Discourse Competence) ซึ่งนักภาษาศาสตร์เชื่อว่าความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการใช้ภาษานี้มีความสำคัญมากในการตีความหมายของภาษาที่ใช้ในสังคม

โดยเฉพาะเมื่อไม่มีความชัดเจนระหว่างความหมายของคำพูดตามอักษรและความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อความหมาย

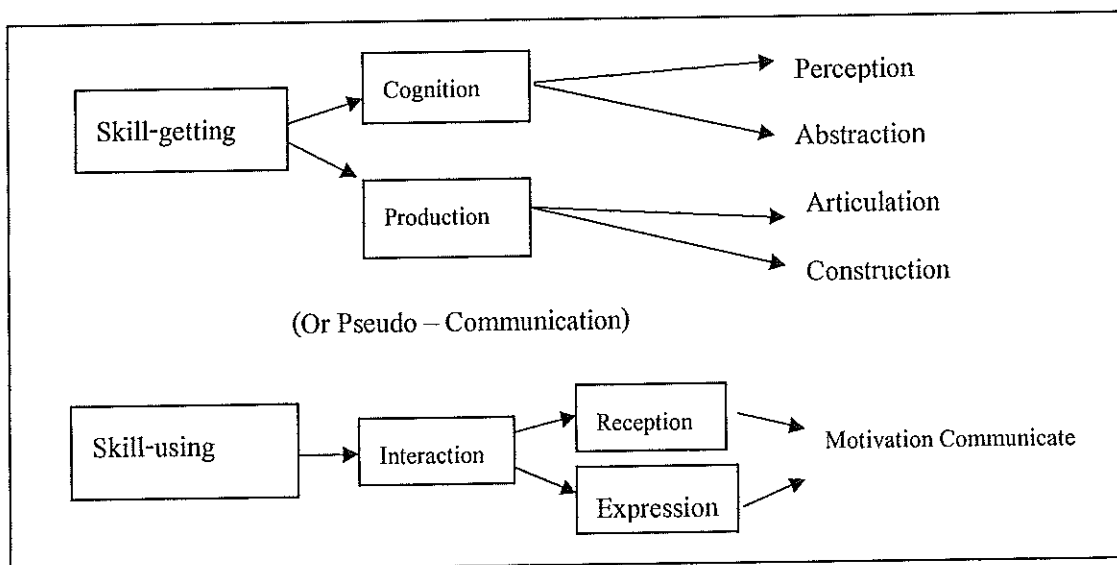
สมรรถนะด้านยุทธศาสตร์การสื่อสาร (Strategic Competence) ใช้กลวิธี 2 แบบ คือ กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Verbal) และกลวิธีการใช้ภาษาท่าทาง (Non-verbal) เมื่อผู้พูดไม่แน่ใจและสมรรถนะในการใช้ภาษาไม่พอเพียง (Insufficient grammatical competence) เพื่อให้เกิดการสื่อสาร ได้อย่างมีความหมายและสมบูรณ์

3.4 การนำความคิดด้านสมรรถนะการสื่อสาร (Communicative Competence) ไปใช้ในการสอนภาษา

สเทิร์น (Stern.1981 ; อ้างอิงมาจาก Atsuko Ohno. 1992 : 29) ได้เสนอหลักสูตรการสอนภาษาในรูปแบบ ดังต่อไปนี้

สอดคล้องกับริเวอร์ส (Rivers. 1972 ; อ้างอิงมาจาก Atsuko Ohno. 1992 : 30) ได้เสนอกิจกรรม ที่ชื่อว่า “ Skill-getting” และ “Skill-using” ดังนี้

แผนภาพที่ 2 กิจกรรม Skill – getting และ Skill - using

จากแผนภาพที่ 2 แสดงถึงกิจกรรมทักษะการรับรู้ (Skill-getting) คือ การที่ผู้สอนได้สอนพื้นฐานความรู้หรือทักษะความสามารถในการสื่อสารให้แก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นส่วนๆ และเป็นขั้นตอน และการพัฒนาการฝึกที่เป็นประโยชน์ เช่น Mechanical drills Meaningful drills และ Communicative drills สำหรับกิจกรรมการใช้ทักษะ (Skill-using) คือ การที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง หรือทำกิจกรรมกับเพื่อน หรือกลุ่มเล็กๆ ผู้เรียนสามารถใช้เทคนิคหรือกลวิธีต่างๆ ที่เป็นความรู้ ทางภาษาและสื่อต่างๆ เช่น ใช้ท่าทาง (Gestures) ใช้การวาดภาพ (Drawing) หรือใช้ภาษาใบ้ (Pantomime) ฯลฯ ในการสื่อสารหรืออธิบายความหมาย ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนที่สามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารในการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นบริบท (Context) ใหม่ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าสมรรถนะทางการสื่อสารไม่สามารถแยกออกจากกันได้แต่ต้องหลอมรวมอยู่ด้วยกันทั้งสี่สมรรถนะ การที่ผู้เรียนจะมีสมรรถนะในการสื่อสารได้อย่างดีนั้น ผู้เรียนควรมีความรู้ทุกสมรรถนะ และผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งสี่สมรรถนะผู้เรียน ได้ฝึกฝนประสบการณ์ในชั้นเรียน โดยมีผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน ช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และสร้างสรรค์จากประสบการณ์ด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach)

การที่จะให้นักเรียนสามารถพูดและเขียนภาษาอังกฤษในระดับสื่อสารได้ วิธีการสอน ที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางภาษาต้องใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร รายละเอียดดังนี้

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) เกิดขึ้นราวปี ค.ศ. 1975 มีพื้นฐาน จากแนวคิดที่ว่าภาษาคือ เครื่องมือในการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสื่อสาร นักภาษาศาสตร์และผู้เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาต่างประเทศตระหนักในปัญหาที่ผู้เรียน ไม่สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้แม้ว่าจะได้เรียนรู้โครงสร้างของภาษาต่างประเทศมาแล้ว หรือถ้าจะสื่อสารได้บ้างก็มักใช้ภาษาที่เจ้าของภาษาไม่

ใช้กัน ทั้งนี้เพราะภาษาไม่ได้เป็นเพียงระบบไวยากรณ์ที่ประกอบด้วยเสียง คำศัพท์ และ โครงสร้างเท่านั้น แต่ภาษาคือระบบของข้อความที่ใช้ในการสื่อสารหรือสื่อความหมายได้จริง ได้จึงแสวงหาวิธีการและพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้ดังนี้ ในการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนไม่ควรสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เฉพาะรูปแบบ หรือ โครงสร้างของภาษา เท่านั้น (Language usage) แต่ควรสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในการสื่อสารได้จริง (Language use)

เดลล์ ไฮม์ส (Dell Hymes. 1972 : 150) ได้ให้ความหมายของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่าเป็นความสามารถในการใช้ภาษาตีความภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสมเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคม เป็นความสามารถที่รู้ว่าควรจะทำอะไร กับใคร ที่ไหน และในลักษณะอย่างไร

แนวการสอนเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายได้จริง และเหมาะสมกับสภาพสังคม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาในหลายประเทศได้เสนอองค์ประกอบของสมรรถนะในการสื่อสาร (Communicative Competence) ทั้งสี่ สมรรถนะ ดังได้กล่าวแล้ว คือ สมรรถนะด้านไวยากรณ์ หรือ โครงสร้าง (Grammatical Competence) สมรรถนะด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistic Competence) สมรรถนะในการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อสื่อความหมายด้านการพูดและเขียน หรือการเรียบเรียงถ้อยคำ (Discourse Competence) และสมรรถนะในการใช้วิธีในการสื่อความหมาย (Strategic Competence)

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารผู้สอนต้องไม่ละเลย โครงสร้างทางไวยากรณ์ แต่ในการสอน โครงสร้างทางไวยากรณ์ ต้องเน้นการนำหลักไวยากรณ์ไปใช้เพื่อการสื่อความหมายหรือการสื่อสารด้วย การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานวิจัยเล่มนี้ จะกล่าวถึงเฉพาะ 2 ทักษะ คือ ทักษะการพูดและทักษะการเขียน

3.1 การพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3.1.1 ความหมายของความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร

การพูดเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสาร เพราะเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้พูดให้ผู้ฟังทราบ ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

ไบเกต (Bygate. 1991 : 3) และ ลิตเติลวูด (Littlewood. 1998 : 35) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารสอดคล้องกันว่า หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ในด้านไวยากรณ์และคำศัพท์ในการพูดสื่อสารกับคนอื่นอย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถคาดคะเนความรู้สึกของผู้ฟัง เพื่อที่จะเลือกใช้คำพูดให้เหมาะสมกับบริบทของการใช้ภาษานั้น ส่วนซูซิวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา (2543 : 14) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า นอกจากการเลือกใช้คำพูดให้เหมาะสมตามสถานการณ์ทางสังคมแล้วยังต้องสามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่วและเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษาอีกด้วย ในขณะที่สก๊อต (Scott. 1981 : 70) กล่าวว่า ความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร คือความสามารถที่ผู้เรียนสามารถตีความในสิ่งที่ได้ฟัง ซึ่งไม่สามารถทำนายได้ล่วงหน้าว่ามีรูปแบบภาษาใด และมีความหมายแบบใด แต่สามารถโต้ตอบด้วยภาษาที่ทำให้เกิดประโยชน์และสะท้อนความตั้งใจในการปฏิสัมพันธ์

สรุปได้ว่า ความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถตีความในสิ่งที่ได้ฟังและสามารถเลือกใช้ภาษาในการพูดปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ตามความประสงค์อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และสามารถคาดคะเนความรู้สึกของผู้ฟังเพื่อเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมตามสถานการณ์ทางสังคม รวมทั้งยังสามารถใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว

3.1.2 การสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร

นักการศึกษาหลายท่านได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

ลิตเติลวูด (Littlewood. 1998 : 85-87) ได้กล่าวถึง แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารว่า ควรพิจารณาที่จุดมุ่งหมายของกิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสาร โดยนำมาจัดการเรียนการสอนเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. กิจกรรมก่อนการสื่อสาร (Pre-Communicative Activities) เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนมีความรู้ทางด้านภาษาที่จำเป็นประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 2 ประเภท คือ

1.1 กิจกรรมที่ฝึกโครงสร้างไวยากรณ์ (Structural Activities) ครูจะนำเสนอความรู้ทางด้านภาษาหรือทักษะที่จำเป็นต่อความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร แล้วให้นักเรียนฝึกหัดความรู้ทางด้านภาษานั้นๆ

1.2 กิจกรรมกึ่งการสื่อสาร (Quasi-Communicative Activities) ครูให้นักเรียนฝึกพูดสื่อสารโดยใช้โครงสร้างไวยากรณ์ที่เรียนมา โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้โครงสร้างไวยากรณ์ดังกล่าวในการพูดเพื่อสื่อความหมายในบริบททางสังคมต่างๆ ครูจะเริ่มจากการฝึกหัดให้นักเรียนพูดออกเสียงตามให้ถูกต้องก่อนแล้วจึงให้นักเรียนฝึกหัดพูดบทสนทนาในสถานการณ์ต่างๆ

2. กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร (Communicative Activities) เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนนำความรู้ทางด้านภาษาที่ได้รับในขั้นกิจกรรมก่อนการสื่อสารมาฝึกให้เกิดเป็นทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 2 ประเภท คือ

2.1 กิจกรรมเพื่อการสื่อสารตามหน้าที่ทางภาษา (Functional Communication Activities) มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนองความต้องการในการสื่อสารในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทันที เช่น กิจกรรมแก้ไขปัญหา และเติมข้อมูลที่ขาดหายไป เป็นต้น

2.2 กิจกรรมเพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction Activities) มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น โดยการให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์จำลองต่างๆ เพื่อฝึกให้นักเรียนพิจารณารูปแบบของภาษาซึ่งเป็นที่ยอมรับในสังคม และการใช้ภาษาตามหน้าที่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

ไบเกท (Bygate, 1995 : 5-6) ก็มีความเห็นในลักษณะเดียวกัน โดยกล่าวถึงการสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ 2 ประการคือ

1. การสอนทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษา ได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ โดยมุ่งให้ผู้เรียนฝึกการออกเสียงได้ถูกต้องเหมือนกับเจ้าของภาษา การเลือกใช้คำกริยาที่เหมาะสมกับกาลเวลา และการพูดประโยคได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เพื่อสื่อความหมายได้ตามความต้องการ

2. การสอนทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์โดยมุ่งให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ที่คล้ายคลึงกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและเหมาะสมไปตามความคิด ความรู้สึก และจุดมุ่งหมายของตนเอง รวมทั้งระดับของสัมพันธภาพระหว่างตนเองและผู้อื่น

สรุปได้ว่า การสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารนั้น ควรเริ่มจากการจัดกิจกรรมนำเสนอเนื้อหาทางด้านภาษา เช่น คำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ต่างๆ จากนั้นจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนฝึกใช้โครงสร้างทางภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ต่างๆ จากนั้นจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนฝึกใช้โครงสร้างทางภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ แล้วจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นตามสถานการณ์ต่างๆ ที่ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ของตนเองมาประยุกต์ใช้ในการพูดสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม

3.1.3 ขั้นตอนการสอนพูดเพื่อการสื่อสาร

สก็อต (Scott, 1981 : 72-77) ได้เสนอขั้นตอนในการสอนเพื่อการสื่อสารในลักษณะที่สอดคล้องกันประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นตอนวัตถุประสงค์และนำเสนอเนื้อหา (Stating an Objective and Presentation) เป็นขั้นที่ครูต้องบอกให้นักเรียนทราบถึงสิ่งที่จะต้องเรียนและนำเสนอเนื้อหาทางภาษาซึ่งผู้เรียนต้องใช้ในชีวิตประจำวัน การนำเสนอเนื้อหาควรอยู่ในรูปของบริบทการใช้ภาษาต่างๆ โดยครูต้องให้ผู้เรียนสังเกตลักษณะของภาษา ความหมายของข้อความที่จะพูด แล้วสรุปกฎเกณฑ์ของการใช้ภาษาจากเนื้อเรื่องหรือบทสนทนานั้น เช่น ผู้พูดเป็นใคร สิ่งที่พูด สถานที่พูด และเนื้อหาที่พูดมีอะไรบ้าง อย่างไรก็ตามขั้นตอนนี้ไม่ควรใช้เวลานาน เพราะเป้าหมายสำคัญอยู่ที่ทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร แต่ครูก็ควรสอนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาเป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนต้องนำความรู้ไปใช้ในการฝึกในขั้นตอนต่อไป
2. ขั้นการฝึก (Practice) หลังจากครูนำเสนอเนื้อหาเรียบร้อยแล้วควรให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษา โดยเริ่มจากการฝึกแบบควบคุม โดยครูให้นักเรียนฝึกออกเสียงพร้อมกันก่อน จากนั้นอาจนำเกมรูปภาพมาเป็นสื่อประกอบเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นกลุ่ม จน

กระทั่งให้ผู้เรียนฝึกสนทนาเป็นคู่ เพื่อใช้ภาษาสื่อสาร ได้ถูกต้อง และมีความหมายตรงตามจุดประสงค์ของคน

3. ขั้นการใช้ภาษา (Production) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้ทางภาษามาใช้สื่อสารกับผู้อื่นในสถานการณ์จำลองต่างๆ ที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน ได้อย่างเสรี และมีความหมายโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว

จึงสรุปได้ว่า ขั้นตอนการสอนพูดเพื่อการสื่อสารสามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้น คือ 1) ขั้นการนำเสนอเนื้อหาทางภาษา เพื่อสร้างพื้นฐานความรู้แก่ผู้เรียน 2) ขั้นการฝึกใช้เนื้อหาทางภาษาที่ได้รับภายใต้กิจกรรมต่างๆ ที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาจนเกิดความมั่นใจ 3) ขั้นการใช้ภาษา โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ช่วยเหลือผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ทั้งหมดมาใช้สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดให้ได้อย่างเสรี

3.1.4 กิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสาร

ในการสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารนั้น ความคล่องแคล่วและความถูกต้องในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายจะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ ต้องอาศัยการฝึกใช้ภาษาปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยผ่านทางกิจกรรมเพื่อการสื่อสารต่างๆ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมเพื่อการสื่อสารมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อพัฒนาการทางทักษะการพูดของผู้เรียน นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาอังกฤษหลายท่าน ได้เสนอแนะกิจกรรมเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

ลิตเติลวูด (Littlewood. 1998 : 22-64) ได้เสนอรูปแบบของกิจกรรมเพื่อการสื่อสารไว้ 2 แบบ คือ

1. กิจกรรมเพื่อการสื่อสารตามหน้าที่ทางภาษา (Functional Communication Activities)
2. กิจกรรมเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social Interaction Activities) ลิตเติลวูด (Littlewood. 1998 : 22-64) ได้ให้ความหมายของแต่ละกิจกรรมไว้ดังนี้

2.1 กิจกรรมเพื่อการสื่อสารตามหน้าที่ทางภาษา (Functional Communication Activities) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาสื่อสารกันตามหน้าที่ทางภาษา ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

2.2 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลในวงจำกัด (Sharing Information with Restricted Cooperation) มีลักษณะดังนี้

2.2.1 กิจกรรมการเลือกรูปภาพ (Identifying Pictures) เป็นกิจกรรมคู่ที่ให้ผู้เรียนเป็น A และ B โดย A มีชุดรูปภาพ ส่วน B มีเพียง 1 รูปภาพ ซึ่ง A จะต้องค้นหาว่ารูปภาพที่ B มีอยู่นั้นเป็นภาพใดในชุดรูปภาพของตน

2.2.2 กิจกรรมการจับคู่ (Discovering Identical Pairs) เป็นกิจกรรมกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีสมาชิก 5 คน สมาชิกกลุ่มทั้ง 4 คนได้รับรูปภาพคนละ 1 รูปที่แตกต่างกัน ยกเว้นสมาชิกกลุ่มคนที่ 5 จะได้รับรูปภาพที่เหมือนกับสมาชิกคนหนึ่งใน 4 คน ดังนั้นสมาชิกคนที่ 5 จะต้อง พยายามค้นหาว่าสมาชิกกลุ่มคนใดที่มีรูปภาพเหมือนกับตนเอง

2.2.3 กิจกรรมการหาลำดับที่และตำแหน่งที่ (Discovering Sequences or Locations) เป็นกิจกรรมคู่ที่ให้ผู้เรียนเป็น A และ B โดย A มีชุดรูปภาพที่จัดลำดับไว้อย่างถูกต้อง ส่วน B มีชุดรูปภาพเดียวกัน แต่ไม่ได้จัดลำดับไว้ ดังนั้น B จะต้องถาม A เพื่อให้ A บอกตำแหน่งที่ตั้งของรูปภาพจนกระทั่ง B สามารถจัดลำดับรูปภาพดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง เหมือนกับชุดรูปภาพของ A

2.2.4 กิจกรรมการหาค้นหาความลับ (Discovering Missing Information) เป็นกิจกรรมคู่ที่ให้ผู้เรียนเป็น A และ B โดยทั้ง A และ B ได้รับตารางข้อมูลชุดเดียวกัน แต่ข้อมูลมีความไม่สมบูรณ์แตกต่างกัน ดังนั้นทั้ง A และ B ต้องผลัดกันถามและตอบเพื่อหาข้อมูลที่ขาดหายไปมาเขียนเติมลงในตารางของตนให้สมบูรณ์

2.2.5 กิจกรรมการค้นหาความลับ (Discovering Secrets) เป็นกิจกรรมที่จัดให้หลากหลายรูปแบบ เช่น เกม 20 คำถาม หรือ เกมทายอาชีพ โดยผู้เรียนคนหนึ่งมีข้อมูลที่ถือว่าเป็นความลับ ดังนั้นผู้เรียนคนอื่นๆ ในชั้นเรียน หรือในกลุ่มต่างพยายามถามคำถามเพื่อค้นหาความลับ

2.3 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนการสื่อสารเกี่ยวกับรูปแบบหรือรูปภาพ

(Sharing Information with Unrestricted Cooperation) มีลักษณะดังนี้

2.3.1 กิจกรรมการสื่อสารเกี่ยวกับรูปแบบหรือรูปภาพ (Communicating Patterns and Pictures) เป็นกิจกรรมคู่ที่ให้ผู้เรียนเป็น A และ B โดยทั้ง A และ B ต่างได้รับวัสดุชุดเดียวกัน จากนั้น A นำวัสดุไปจัดวางรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วให้ B ถามลักษณะรูปแบบดังกล่าวจาก A จนกระทั่ง B สามารถจัดวางรูปวัสดุเหล่านั้นได้เหมือนกับรูปแบบของ A

2.3.2 กิจกรรมการสื่อสารเกี่ยวกับแบบจำลอง (Communicating Models) เป็นกิจกรรมคู่หรือกลุ่มที่ให้ผู้เรียนเป็น A และ B โดยทั้ง A และ B โดยทั้ง A และ B ต่างได้รับชิ้นส่วนของแบบจำลองชุดเดียวกัน เช่น ชุด Lego จากนั้น A นำชิ้นส่วนไปสร้างแบบจำลองของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วให้ B ทำตามคำแนะนำของ A ในการนำชิ้นส่วนต่างๆ มาสร้างแบบจำลองให้เหมือนกับของ A

2.3.3 กิจกรรมการค้นหาคความแตกต่าง (Discovering Differences) เป็นกิจกรรมคู่ที่ให้ผู้เรียนเป็น A และ B โดยทั้ง A และ B ต่างได้รับรูปภาพคนละ 1 รูป ซึ่งมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ดังนั้นทั้ง A และ B จะต้องสนทนากันเพื่อหาจำนวนและลักษณะของความแตกต่างของรูปภาพที่ตนได้รับ

2.3.4 กิจกรรมไปตามทิศทางที่บอก (Following Directions) เป็นกิจกรรมคู่ที่ให้ผู้เรียนเป็น A และ B โดยทั้ง A และ B ต่างได้รับแผนที่ชุดเดียวกัน แต่ A ได้รับแผนที่ซึ่งมีการระบุตำแหน่งที่ตั้งของอาคารสถานที่ ส่วน B ได้รับแผนที่ซึ่งไม่ได้ระบุตำแหน่งของสถานที่ไว้ ดังนั้น A ต้องสื่อสารกับ B เพื่อบอกทิศทางให้ B ไปยังตำแหน่งที่ตั้งของอาคารสถานที่นั้นได้

2.4 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและหาข้อสรุปจากข้อมูล (Sharing and Processing Information) มีลักษณะดังนี้

2.4.1 กิจกรรมการลำดับเรื่องราว (Reconstructing Story-Sequence) เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนผลัดกันเล่าเรื่องตามรูปภาพของตน โดยปราศจากการดูรูปภาพของสมาชิกอื่น จากนั้นสมาชิกทุกคนช่วยกันเรียงลำดับเรื่องราวที่ได้ฟังให้ถูกต้อง

2.4.2 กิจกรรมการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา (Pooling Information to Solve a Problem) เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเป็น A และ B โดยทั้ง A และ B ต่างได้รับข้อมูลเพียงบางส่วนที่แตกต่างกัน เช่น A ได้รับข้อมูลของตารางเวลาขบวนรถไฟสายต่างๆที่เดินทางจากสถานี X ไปยังสถานี Y ส่วน B ได้รับข้อมูลของตารางเวลาขบวนรถไฟสายต่างๆที่เดินทางจากสถานี Y ไปยังสถานี Z ดังนั้นทั้ง A และ B ต้องสนทนากันเพื่อหาทางแก้ปัญหาโดยปัญหาหนึ่งในการเดินทางไปยังสถานีดังกล่าว เช่น หาขบวนรถไฟที่เดินทางจากสถานี X ไปสถานี Z โดยใช้ระยะเวลาให้น้อยที่สุด เป็นต้น

2.5 กิจกรรมการหาข้อสรุปจากข้อมูล (Processing Information) มีลักษณะดังนี้

2.5.1 กิจกรรมการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นกิจกรรมกลุ่มที่เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มทุกคนได้สนทนา และอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการหาทางแก้ไขปัญหบางอย่าง เช่น การวางแผนเดินทางท่องเที่ยวในกรุงลอนดอน เป็นเวลา 1 วัน หรือการจัดซื้อของขวัญให้เพื่อนในชั้นเรียนตามความชอบและจำนวนเงินที่สมาชิกกลุ่มได้รับ กิจกรรมประเภทนี้จัดเป็นกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ที่ผู้เรียนทุกคนได้รับข้อมูลเหมือนกัน ดังนั้นผู้เรียนจึงไม่จำเป็นต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน แต่ต้องร่วมกันอภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็นและประเมินข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหานั้น

2.6 กิจกรรมเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social Interaction Activities) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาสื่อสารกันตามหน้าที่ทางภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นบริบทของการใช้ภาษา การจัดกิจกรรมเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในสังคมนั้น สามารถดำเนินการได้ 2 แบบ ดังนี้

2.6.1 การใช้ห้องเรียนเป็นบริบททางสังคม มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1) ครูควรใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการในชั้นเรียน (Classroom Language)

2) ครูควรใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสอน

3) ครูควรจัดบทเรียนที่มีการสนทนา หรืออภิปรายความคิดเห็นเป็นภาษาอังกฤษ

4) ครูควรจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกสนทนาหรือแสดงบทบาทสมมติภายใต้หัวข้อเรื่องน่าสนใจ และเป็นประสบการณ์ต่างๆในโรงเรียน

2.6.2 การใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) และแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1) การแสดงบทบาทสมมติตามตัวชี้แนะที่เป็นบทสนทนา (Role-Playing Controlled through Cues Dialogues) เป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เรียนผลัดกันพูดสนทนาตามบทบาทที่ตนได้รับจากบัตรตัวชี้แนะที่เป็นบทสนทนา

2) การแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทและข้อมูลที่กำหนด (Role-Playing Controlled through Cues and Information) เป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เรียนผลัดกันพูดสนทนาตามบทบาทที่ตนได้รับจากบัตรตัวชี้แนะเป็นข้อมูลสั้นๆ ซึ่งกำหนดจุดมุ่งหมายและข้อมูลสำคัญไว้

3) การแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์และเป้าหมายที่กำหนด (Role-Playing Controlled through Situation and Goals) เป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เรียนผลัดกันพูดสนทนาตามบทบาทที่ตนได้รับจากบัตรที่กำหนดสถานการณ์และเป้าหมายในการสนทนาไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กันได้มากขึ้น

4) การแสดงบทบาทสมมติในรูปของการโต้วาทีหรืออภิปราย (Role-Playing in the Form of Debate or Discussion) เป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ผู้เรียนผลัดกันพูดสนทนาตามบทบาทที่ตนได้รับจากบัตรที่กำหนดสถานการณ์และข้อมูลที่จำเป็นในการโต้วาทีหรือการอภิปราย จากนั้นผู้เรียนต้องตัดสินใจหรือหาข้อสรุปด้วยการลงคะแนนเสียง

5) สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นกิจกรรมฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามสถานการณ์จำลองต่างๆ ที่จัดขึ้นให้เหมือนหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยผู้เรียนต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนมาตัดสินใจแก้ไขปัญหาดังกล่าว

6) การแสดงสด (Improvisation) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างทันทีทันใดไปตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

ไบเกต (Bygate. 1995 : 76-84) ได้เสนอรูปแบบของกิจกรรมฝึกทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารซึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องกับกิจกรรมเพื่อการสื่อสารของลิตเติลวูดที่มุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาสนทนาซึ่งกันและกันให้มากที่สุด ดังนี้

1. กิจกรรมการเติมข้อมูลที่ขาดหาย (Information-Gap Activities) เป็นกิจกรรมคู่ที่ให้ผู้เรียนเป็น A และ B โดยทั้ง A และ B ได้รับข้อมูลชุดเดียวกัน ที่มีความไม่สมบูรณ์แตกต่างกัน ดังนั้น ทั้ง A และ B จะต้องสนทนากันเพื่อเติมข้อมูลที่ขาดหายไปของตนให้สมบูรณ์ กิจกรรมประเภทสร้างจุดมุ่งหมายและความจำเป็นของผู้เรียนในการพูดสื่อสารกับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนพยายามใช้ภาษาสื่อความหมายให้ตรงกัน รวมทั้งฝึกให้ผู้พูดให้ความสนใจกับการตอบสนองของผู้ฟัง

2. เกมเพื่อการสื่อสาร (Communication Games) เป็นกิจกรรมคู่ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทั้ง A และ B ฝึกใช้ภาษาพูดสนทนาซึ่งกันและกัน โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมดังนี้

2.1 เกมบรรยายและวาดภาพ (Describe and Draw) เป็นกิจกรรมที่ให้ A และ B ใช้ภาษาสื่อความหมายให้ตรงกัน โดยคนหนึ่งเป็นผู้บรรยายรูปภาพ ให้อีกคนหนึ่งวาดรูปตามได้ถูกต้อง

2.2 เกมบรรยายและจัดเรียงลำดับ (Describe and Arrange) เป็นกิจกรรมที่ให้ A และ B ใช้ภาษาสื่อความหมายให้ตรงกัน โดยคนหนึ่งเป็นผู้บรรยายโครงสร้างของสิ่งของสิ่งหนึ่ง ให้อีกคนหนึ่งประกอบสิ่งของดังกล่าวตามได้ถูกต้อง

2.3 เกมหาความแตกต่างของภาพ (Find the Difference) เป็นกิจกรรมที่ให้ A และ B พูดแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับรูปภาพที่ตนได้รับ เพื่อค้นหาความแตกต่างระหว่างรูปภาพทั้งสองได้ถูกต้อง

2.4 เกมถามคำถามที่ถูกต้อง (Ask the Right Question) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนคนหนึ่งได้รับบัตรคำศัพท์ แล้วผู้เรียนคนอื่นๆ พยายามตั้งคำถามให้ตรงกับคำศัพท์ในบัตรคำดังกล่าว

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นกิจกรรมกลุ่มที่กำหนดสถานการณ์ในชีวิตประจำวันให้ผู้เรียนร่วมกันคิดและตัดสินใจเลือกใช้ภาษามาสนทนาซึ่งกันและกันให้ถูกต้องและเหมาะสม โดยผู้เรียนทุกคนต้องพูดสนทนากันไปตามบทบาทของตนใน

สถานการณ์จำลองดังกล่าวจึงทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกใช้ภาษาได้อย่างหลากหลายและใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงของตนเอง

4. กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับโครงการ (Project-Based Interaction Activities) เป็นกิจกรรมกลุ่มที่กำหนดให้ผู้เรียนดำเนินโครงการร่วมกัน โดยการปรึกษาหารือและแบ่งภาระงานกันไปปฏิบัติ จากนั้นนำข้อมูลที่ค้นคว้ามารายงานและอภิปรายผลร่วมกันภายในกลุ่มเพื่อหาข้อสรุปของโครงการ

สรุปได้ว่า รูปแบบของการจัดกิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสารนั้น มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษาปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรเลือกจัดกิจกรรมดังกล่าวให้มีความหลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาสื่อสารกัน ได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และเหมาะสมกับบริบทมากที่สุด

3.1.5 หลักการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร

เนื่องจากกิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสารมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมดังกล่าว ดังที่สคริเวนเนอร์ (จุลทิพร เพียรช่าง, 2544 : 30 ; อ้างอิงจาก Scrivener, 1994 : 29-30) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและสื่อที่ใช้ในกิจกรรม โดยทดลองใช้กิจกรรมนั้นก่อนเพื่อให้เกิดความเข้าใจขั้นตอนในการทำกิจกรรม และกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมรวมทั้งเกิดความชัดเจนในบทบาทของผู้สอน ทำให้สามารถใช้คำสั่งได้ถูกต้อง ส่งผลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างดีและมีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

2. ผู้สอนควรเตรียมตัวผู้เรียนก่อนการทำกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (Lead-in) ให้ผู้เรียนร่วมกันทายรูปภาพหรือถามคำถามนำ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน จากนั้นผู้สอนกำหนดสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาสื่อสารซึ่งกันและกันได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนนั้น ผู้สอนควรเตรียมกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการ

ทำกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้อย่างมีความหมายและเหมาะสมกับสถานการณ์

3.1.6 การประเมินผลความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร

นักการศึกษาหลายท่านให้ความสำคัญกับเกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน และได้นำเสนอแนวคิดต่างๆ ไว้ดังนี้

อัจฉรา วงศ์โสธร (2544ก : 252-255) กล่าวถึง เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสาร ตามรูปแบบของ FSI (Foreign Service Institute) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 สามารถใช้ภาษาเพื่อการสนทนาในชีวิตประจำวันหรือการทำธุรกิจ เช่น การถามหรือบอกทิศทาง การสั่งอาหารแบบง่ายๆ การถามหาที่พักหรือบ้านเช่า การซื้อของหรือบอกเวลาได้ สามารถใช้ภาษาและตอบในเรื่องที่มีความคุ้นเคยได้ แต่มีความจำกัดในด้านประสบการณ์จึงทำให้สามารถเข้าใจภาษาในระดับที่ต่ำกว่าปกติมีการพูดซ้ำๆ และใช้คำศัพท์พื้นฐานสนทนาเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้ มีการออกเสียงและใช้ไวยากรณ์ผิดพอสมควร แต่ยังสามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้

ระดับที่ 2 สามารถใช้ภาษาสื่อสารตามสถานการณ์ส่วนใหญ่ในสังคมได้ แต่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะในสังคมที่มีอาชีพเดียวกัน เช่น การสนทนาในชีวิตประจำวันเรื่องอาชีพ ครอบครัว และเหตุการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับตนเอง รวมทั้งขั้นตอนการทำสิ่งต่างๆ แบบง่ายๆ ได้ สามารถจับใจความสำคัญในบทสนทนาทั่วไป และใช้ภาษาแสดงความรู้สึกร่างกายของตนเองได้ แต่ไม่กระชับ มีการออกเสียงและใช้ไวยากรณ์ผิดอยู่บ้าง

ระดับที่ 3 สามารถออกเสียงคำศัพท์ได้ถูกต้อง แต่สำเนียงยังไม่เหมือนเจ้าของภาษาและใช้ภาษาตามหลักไวยากรณ์ได้ถูกต้องทั้งในการสนทนาแบบพิธีการและแบบเป็นกันเองในเรื่องเกี่ยวกับสังคม อาชีพและวิชาการ สามารถพูดอภิปรายในหัวข้อที่ตนสนใจหรือเฉพาะสาขาวิชาได้อย่างมีเหตุผล สามารถจับใจความสำคัญบทสนทนาและพูดโต้ตอบได้อย่างคล่องแคล่ว แม้ว่าจะมีข้อผิดพลาดบ้าง แต่ไม่ใส่ใจความสำคัญ

ระดับที่ 4 สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องทั้งด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ สามารถสนทนาได้ตอบเกี่ยวกับเรื่องของตนเองแลสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยได้อย่างคล่องแคล่ว มีข้อผิดพลาดน้อยทำให้สามารถรับและส่งสารได้ดี

ระดับที่ 5 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้ดีในทุกรูปแบบและเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษาที่มีการศึกษาสามารถใช้คำศัพท์ สำนวน และภาษาถิ่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

ส่วนแฮริส (Haris. 1990 : 84) ได้เสนอเกณฑ์ในการประเมินความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ และในแต่ละองค์ประกอบ ใช้มาตราส่วนในการประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้

1. การออกเสียง (Pronunciation)

1 คะแนน เมื่อผู้พูดออกเสียงมีปัญหาเป็นอย่างมากทำให้ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจคำพูดของผู้พูดได้เลย

2 คะแนน เมื่อผู้พูดออกเสียงมีปัญหาจนยากแก่การเข้าใจคำพูดนั้นได้ ทำให้ผู้ฟังต้องคอยถามซ้ำว่าผู้พูดต้องการพูดอะไร

3 คะแนน เมื่อผู้พูดออกเสียงมีปัญหาบ้างทำให้ผู้ฟังต้องตั้งใจฟังจึงจะสามารถเข้าใจคำพูดของผู้พูดได้ และในบางครั้งผู้พูดออกเสียงผิด ทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจที่สับสน

4 คะแนน เมื่อผู้พูดออกเสียงได้ดี และมีปัญหาน้อยมาก ทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดพูดได้ดี

5 คะแนน เมื่อผู้พูดออกเสียงได้เป็นอย่างดีเทียบเท่าเจ้าของภาษา ทำให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดได้เป็นอย่างดี

2. ไวยากรณ์ (Grammar)

1 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้ไวยากรณ์ผิดเป็นอย่างมาก และเรียงลำดับไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจคำพูดของผู้พูดได้เลย

2 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้ไวยากรณ์ผิด และเรียงลำดับคำไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้ฟังเกิดความยากต่อการเข้าใจ

3 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้ไวยากรณ์ผิด และเรียงลำดับคิดบ่อยทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของประโยคที่พูดไม่ชัดเจน

4 คะแนน เมื่อผู้พูดยังใช้ไวยากรณ์ผิดบ้าง แต่ไม่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของประโยคที่พูดผิดไป

5 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้ไวยากรณ์ผิดเพียงเล็กน้อย และสามารถแก้ไขใหม่ให้ถูกต้องได้ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของประโยคที่พูดได้ดี

3. คำศัพท์ (Vocabulary)

1 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้คำศัพท์ผิดเป็นอย่างมากเพราะมีความรู้ด้านคำศัพท์เลย ทำให้ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจคำพูดของผู้พูดได้เลย

2 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้คำศัพท์ผิดบ่อยมาก เพราะมีความรู้ด้านคำศัพท์อย่างจำกัดมาก ทำให้ผู้ฟังยากแก่การเข้าใจคำพูดนั้นได้

3 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้คำศัพท์ผิดบ่อย เพราะมีความรู้ด้านคำศัพท์ค่อนข้างจำกัด และมีปัญหาในการคิดหาคำศัพท์มาใช้

4 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้คำศัพท์ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในบางครั้ง

5 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถในการใช้คำศัพท์และสำนวนต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีและคล่องแคล่วเทียบเท่ากับเจ้าของภาษา

4. ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency)

1 คะแนน เมื่อผู้พูดมีการหยุดเว้นช่วงในการพูดเป็นเวลานานมาก จนทำให้ไม่สามารถสนทนากันได้

2 คะแนน เมื่อผู้พูดมีการหยุดเว้นช่วงในการพูดอยู่เสมอ และหยุดคิดเป็นเวลานาน เพราะมีความรู้จำกัดในการใช้ภาษา

3 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความคล่องแคล่วในการพูดยังไม่มากนัก เพราะมีปัญหาในการใช้ภาษา

4 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความคล่องแคล่วในการพูดได้ดี แต่การพูดสะดุดบ้าง เพราะยังมีปัญหาในการใช้ภาษา

5 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความสามารถในการพูดได้อย่างคล่องแคล่วดีมาก
เช่นเดียวกับเจ้าของภาษา

5. ความเข้าใจ (Comprehension)

1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถพูดโดยใช้ภาษาอังกฤษสื่อความหมายให้
ผู้ฟังเข้าใจคำพูดของผู้พูดได้เลย

2 คะแนน เมื่อผู้พูดมีความยากลำบากในการคิดหาคำพูด จึงพูดซ้ำๆ พูด
ติด ๆ ขัด ๆ หรือพูดคำเดิมซ้ำแล้วซ้ำอีก

3 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถเข้าใจสิ่งที่ตนพูดได้ จึงพูดได้เป็นส่วนมาก แต่
พูดค่อนข้างช้า และอาจมีการพูดซ้ำ

4 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจครบถ้วน แต่อาจมีการพูดซ้ำ
ข้อความบ้าง

5 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ทั้งหมดเป็นอย่างดี

นอกจากนี้บาร์ทซ์ (Bartz, 1979 : 18-22 อ้างถึงใน สมบัติ สิริคงคาสกุล, 2539 :
78-80) ได้สร้างเกณฑ์ในการประเมินความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน โดย
แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ และในแต่ละองค์ประกอบใช้มาตราส่วนในการประเมินค่า 6
ระดับ ดังนี้

1. ความคล่องแคล่ว (Fluency)

1 คะแนน เมื่อผู้พูดมีการหยุดเว้นช่วงในการพูดที่ไม่เป็นธรรมชาติบ่อยมาก
หยุดคิดเป็นเวลานานมมาก และการพูดไม่ต่อเนื่อง

2 คะแนน เมื่อผู้พูดมีการหยุดเว้นช่วงในการพูดที่ไม่ธรรมชาติบ่อยครั้งหยุด
คิดในบางครั้ง และการพูดไม่ต่อเนื่อง

3 คะแนน เมื่อผู้พูดมีการหยุดเว้นช่วงในการพูดที่ไม่เป็นธรรมชาติบ้าง หยุด
คิดในบางครั้ง และการพูดยังไม่ต่อเนื่อง

4 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่ค่อยมีการหยุดเว้นช่วงในการพูดที่ไม่เป็นธรรมชาติ
และการพูดค่อนข้างราบรื่น

5 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่มีการเว้นช่วงในการพูดที่ไม่เป็นธรรมชาติ และพูดได้อย่างราบรื่นต่อเนื่อง แต่ยังมีสำเนียงที่ไม่เหมือนเจ้าของภาษา

6 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดได้อย่างราบรื่นต่อเนื่องเหมือนเจ้าของภาษา

2. ความสามารถที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจ (Comprehensibility)

1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้

2 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดเป็นคำๆ เป็นส่วนๆ ไม่ต่อเนื่อง และไม่ครบถ้วน ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้เพียงเล็กน้อย

3 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดต่อเนื่องได้เป็นบางคำ บางวลี ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้บ้าง

4 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดต่อเนื่องเป็นประโยคง่ายๆ สั้นๆ ได้ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้เป็นบางส่วน

5 คะแนน เมื่อผู้พูดคะแนน เมื่อผู้พูดพูดต่อเนื่องเกือบทั้งหมด ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้เป็นส่วนใหญ่

6 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดได้อย่างต่อเนื่องเหมือนเจ้าของภาษาทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ทั้งหมด

3. ปริมาณของข้อมูลที่สามารถสื่อสารได้ (Amount of Communication)

1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้

2 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้น้อยมาก

3 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้บ้าง

4 คะแนน เมื่อผู้พูดให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้พอสมควร

5 คะแนน เมื่อผู้พูดให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้เป็นส่วนมาก

6 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด

4. คุณภาพในการสื่อสาร (Quality of Communication)

1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่สามารถพูดให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางภาษา และมีปัญหาในการใช้โครงสร้างภาษาอย่างมาก

2 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางภาษาน้อยมาก และมีปัญหาในการใช้โครงสร้างภาษามาก

3 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางภาษาบ้าง และมีปัญหาในการใช้โครงสร้างพอสสมควร

4 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางภาษาพอสสมควร และมีปัญหาการใช้โครงสร้างภาษาบ้าง

5 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางภาษาเป็นส่วนใหญ่ และมีปัญหาในการใช้โครงสร้างภาษาน้อย

6 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางภาษาทั้งหมด และไม่มีปัญหาในการใช้โครงสร้างภาษาน้อยมาก

5. ความพยายามในการสื่อสาร (Effort to Communicate)

1 คะแนน เมื่อผู้พูดไม่ใช้ความพยายามในการพูดให้จบความ หรือไม่สนใจสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจ

2 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้ความพยายามในการพูดให้จบความน้อยมาก หรือไม่สนใจสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจ

3 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้ความพยายามในการพูดให้จบความ และสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจบ้าง

4 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้ความพยายามในการพูดให้จบความพอสสมควร และพูดเสริมเพิ่มเติม หรือเพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจ

5 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้ความพยายามในการพูดให้จบความอย่างมาก และพูดเสริมเพิ่มเติม เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจชัดเจน

6 คะแนน เมื่อผู้พูดใช้ความพยายามในการพูดให้จบความเป็นเป็นพิเศษและพูดเสริมเพิ่มเติมรายละเอียด เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

จากเกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารของนักการศึกษา ทั้ง 3 ท่านจะเห็นได้ว่า เกณฑ์การประเมินที่ถือเป็นหลักในการทดสอบคือ ความถูกต้องของการใช้ภาษาด้านการออกเสียงคำศัพท์และการใช้โครงสร้างไวยากรณ์ ความคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพในการพูดรวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง

และเหมาะสม สรุปได้ว่าครูผู้สอนควรพิจารณาเลือกเกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารที่ได้ปรับเกณฑ์การประเมินความสามารถมาจากเกณฑ์การประเมินของนักการศึกษาทั้ง 3 ท่าน คือ อัจฉรา วงศ์โสธร (2544ก : 252-255) แฮริส (Harris. 1990 : 84), บาร์ทซ์ (Bartz. 1979 : 18-22) และ ศึกษาแนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินผลสมรรถนะการสื่อสารตามแนวการวัดและประเมินผลวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการประเมินความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ และในแต่ละองค์ประกอบใช้มาตราส่วนในการประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้

1. ความคล่องแคล่ว (Fluency)

- 1 คะแนน พูดตะกุกตะกัก ไม่ปะติดปะต่อกันมีความลังเลบ่อย
- 2 คะแนน พูดตะกุกตะกักบ้าง บางประโยคไม่สมบูรณ์ มีความลังเลอยู่บ้าง
- 3 คะแนน พูดได้ค่อนข้างราบรื่นแต่มีความลังเล
- 4 คะแนน พูดได้อย่างราบรื่นเป็นส่วนใหญ่มีความลังเลเล็กน้อย
- 5 คะแนน พูดได้อย่างสบายและราบรื่นเป็นธรรมชาติไม่มีความลังเล

2. การออกเสียง (Pronunciation)

- 1 คะแนน ออกเสียงผิดมาก ไม่สามารถเข้าใจคำพูดได้
- 2 คะแนน ออกเสียงผิดบ่อยสื่อบ้างให้ผู้ฟังเข้าใจเล็กน้อย
- 3 คะแนน ออกเสียงผิดบ้างแต่สามารถสื่อบ้างให้ผู้ฟังพอเข้าใจได้
- 4 คะแนน ออกเสียงผิดน้อยมาก สามารถสื่อบ้างให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่พูดได้เกือบ

ทั้งหมด

- 5 คะแนน ออกเสียงได้ถูกต้องสามารถสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจได้หมด

3. ความถูกต้องทางไวยากรณ์ (Grammar)

- 1 คะแนน ใช้คำพูดตามโครงสร้างทางภาษาผิดมาก
- 2 คะแนน ใช้คำพูดตามโครงสร้างทางภาษาผิดบ้าง

- 3 คะแนน ใช้คำพูดตาม โครงสร้างทางภาษาผิดเล็กน้อย
- 4 คะแนน ใช้คำพูดตาม โครงสร้างทางภาษาได้ถูกต้องแทบไม่มีที่ผิดเลย
- 5 คะแนน ใช้คำพูดตาม โครงสร้างทางภาษาได้ถูกต้องไม่มีที่ผิดเลย

4. การใช้คำศัพท์ (Vocabulary)

- 1 คะแนน ใช้คำศัพท์ได้อย่างจำกัดซ้ำ ๆ
- 2 คะแนน ใช้คำศัพท์ได้พอใช้และใช้ซ้ำบ้าง
- 3 คะแนน ใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องแต่ไม่มีความหลากหลาย
- 4 คะแนน ใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
- 5 คะแนน ใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องทุกคำและมีความหลากหลาย

5. ความสามารถที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจ (Comprehensibility)

- 1 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดเป็นคำ ๆ เป็นส่วน ๆ ไม่ต่อเนื่อง และไม่ครบถ้วน ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้เพียงเล็กน้อย
- 2 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดต่อเนื่องได้เป็นบางคำ บางวลี ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้บ้าง
- 3 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดต่อเนื่องเป็นประโยคง่าย ๆ สั้น ๆ ได้ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้เป็นบางส่วน
- 4 คะแนน เมื่อผู้พูดพูดได้อย่างต่อเนื่องเกือบทั้งหมด ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้เป็นส่วนใหญ่
- 5 คะแนน เมื่อผู้พูดสามารถพูดได้อย่างต่อเนื่องเหมือนเจ้าของภาษา ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ทั้งหมด

3.2 การเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3.2.1 ความหมายของการเขียนภาษาอังกฤษ

นักการศึกษา นักภาษาศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาได้ให้ความหมายและค่านิยมของการเขียนดังนี้

อราพอฟ (Arapoff. 1972 : 199) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า การเขียนคือ การแสดงความคิด สิ่งที่มีอยู่ในใจ อารมณ์ ประสบการณ์ ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์ ซึ่งอาจเป็น ประสบการณ์ทางตรงหรือทางอ้อมมาเลือกและเรียบเรียง โดยอาศัยรูปแบบและศิลปะในการ ถ่ายทอดออกมาในลักษณะของตัวอักษร

ลาโด (Lado. 1997 : 143) กล่าวว่า การเขียนคือ การสื่อความหมายด้วยตัวอักษร ของภาษาที่เข้าใจกัน ได้ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ผู้เขียนจะต้องใช้ตัวอักษรอย่างมีความหมาย เรียบเรียงถ้อยคำและข้อความ ได้อย่างถูกต้อง ตาม โครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษานั้น ๆ

ดี แองเจโล (D'Angelo. 1980 : 4-5) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า การ เขียนเป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดขึ้น ซึ่งมีประโยชน์ในการฝึกผู้เขียนได้ใช้เวลาในการ คิดอย่างพินิจพิเคราะห์ เป็นการฝึกให้รู้จักคิดหาวิธีการแก้ปัญหาจัดเรียงความคิดหรือ ประสบการณ์และถ่ายทอดข้อมูลออกมาเป็นอักษร

ไวท์ (White. 1980 : 16) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า เป็นการเรียบเรียง หรือสร้างประโยคอย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และสมเหตุสมผล ภาษามีความรัดกุมไม่ คลุมเครือเนื่องจากผู้เขียนไม่ได้ปรากฏตัวต่อหน้าผู้อ่าน การเขียนจึงต้องชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่าน สามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้

เทเลอร์ (Taylor. 1984 : 399-411). กล่าวคือเป็นงานด้านความคิด การเขียนเป็น กระบวนการแสวงหาเชิงสร้างสรรค์ โดยมีลักษณะผสมผสานระหว่างเนื้อหาและภาษากล่าวคือ เป็นการ ใช้ภาษาเพื่อค้นหาสิ่งที่นอกเหนือจากความรู้เดิมที่มีอยู่ การเขียนจึงเป็นเครื่องมือการ ค้นหาความหมายจากประสบการณ์ของผู้เรียนเพื่อจะได้นำสิ่งเหล่านั้นมาเสนอผู้อ่าน การเขียน มิใช่เป็นเพียงเครื่องสะท้อนความคิดของผู้เรียน หากแต่ยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดอีก ด้วย ดังนั้นจึงกลายเป็นกระบวนการที่มีทั้งการให้และการรับ

วิดโดว์สัน (Widdowson. 1988 : 61-63) กล่าวว่า การเขียนคือ การเรียบ เรียงความคิดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสื่อสารข้อความของผู้เขียนและไปสูผู้อ่าน

เบอร์น (Byrne. 1982 : 1-2) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนคือ การที่เราผลิตประโยคออกมากลุ่มหนึ่ง โดยที่ประโยคนั้นถูกเรียงตามลำดับแล้วนำมาเชื่อมต่อกันด้วยวิธีหนึ่ง ๆ กลุ่มประโยคนั้นอาจสั้นมาก บางทีมีเพียงสองถึงสามประโยค แต่เพราะว่า

การที่ประโยคเหล่านั้นถูกนำมาเรียบเรียงและเชื่อมต่อกันเป็นหนึ่งเดียวนั้นคือ ทำให้เกิดสิ่งที่เราเรียกว่าข้อเขียน

พิตรวัลย์ โกวิทวที (2540 : 32) สรุปว่าการเขียนหมายถึง การรวบรวมความคิด ความรู้สึกหรือความต้องการของผู้ส่งข่าวออกเป็นภาษาเขียนในลักษณะต่าง ๆ กันเพื่อให้ผู้รับเข้าใจจุดประสงค์ของตน

สรุปได้ว่าการเขียน หมายถึง การสื่อสาร ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ อารมณ์ และความคิดเห็น โดยการสื่อความหมายที่เป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่ผู้เขียนจะสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ อารมณ์ และความคิดเห็นของผู้เขียนออกมาเป็นภาษาเขียนในลักษณะต่าง ๆ กัน เพื่อให้ผู้รับสารได้เข้าใจจุดประสงค์การเขียนของตน

3.2.2 ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ

นักการศึกษา นักภาษาศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ได้ให้ความหมายและคำนิยามของความสามารถในการเขียนดังนี้

ริเวอร์ส (Rivers. 1972 : 243-244) ให้ความเห็นว่า การที่ผู้เรียนจะมีความสามารถเขียนภาษาอังกฤษได้ดีนั้น จะต้องมีความรู้ความสามารถทั้ง 4 ด้านคือ การเขียน ตัวอักษรในภาษา วิธีสะกดคำตามระบบแบบแผนในภาษา โดยใช้โครงสร้างทางภาษาให้ผู้อ่านเข้าใจและการเรียนรู้วิธีเลือกคำศัพท์ หรือถ้อยคำที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนได้อย่างเหมาะสม

เบิร์ต (Burt. 1975 : 292) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการเขียนไว้ว่าเป็นความสามารถ ในการจัดระเบียบความคิดออกมาในรูปประโยคได้อย่างเหมาะสม

แวลเลทท์ (Vallette. 1977 : 6) กล่าวว่า ความสามารถในการเขียนเป็นความสามารถในการใช้คำศัพท์การสะกดคำและไวยากรณ์ โดยการเขียนอย่างเชี่ยวชาญในลีลาของภาษา ไวท์ (White. 1980 : 6) สรุปว่า ความสามารถในการเขียนคือ ความสามารถในการเรียงลำดับประโยคให้เชื่อมโยงกันอย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และสมเหตุสมผล เขียนได้อย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียน สื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้สื่อสารในสิ่งที่ต้องการได้ การเขียนต้องมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ ความสามารถในการเขียนนั้นจะต้อง

ประกอบไปด้วยความต้องการของภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และเอกภาพของเรื่อง

จาคอบส์ (Jacobs. 1981 : 89) กล่าวถึงความสามารถในการเขียนว่าผู้เขียนควรมีความสามารถต่างๆ ดังนี้

1. เนื้อหา ได้แก่ ความรอบรู้ในเรื่องการเขียน ความมีแก่นสาร การเขียนขยายใจความได้อย่างสมบูรณ์
2. การเรียบเรียงเรื่องราว ได้แก่ การเรียบเรียงเนื้อหาได้สมเหตุสมผลมีการใช้คำหรือวลีในการเชื่อมโยงของเนื้อหาที่มีข้อความสนับสนุนความคิดได้อย่างกะทัดรัดชัดเจน
3. คำศัพท์ ได้แก่ การเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อความนั้น ๆ โดยสามารถใช้คำได้อย่างถูกต้องตามกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ด้วย
4. การใช้ภาษา ได้แก่ การใช้โครงสร้างของประโยคได้ถูกต้องและคำนึงถึงเรื่องความสอดคล้องการลำดับและหน้าที่ของคำ

แพตตี้ (Patty. 1985 : 182-266) กล่าวว่าความสามารถในการเขียนคือ ความสามารถในการแสดงออกซึ่งความคิดที่ต้องการเชื่อมโยง จัดวางและพัฒนารายละเอียดต่างๆ ตลอดจนความสามารถในการเรียบเรียงความคิดให้เป็นประโยคเป็นข้อความสั้น ๆ และเป็นเรื่องราว

จอห์นสัน (Johnson. 1986 : 93) สรุปว่า ความสามารถในการเขียน คือ ความสามารถที่ผู้เรียนถ่ายทอดเนื้อหา รายละเอียดต่างๆ ในลักษณะที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ เป็นข้อความสั้น ๆ ที่สื่อสารได้

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532 : 108) กล่าวว่า ความสามารถในการเขียน หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลเลือกสรรสิ่งที่ต้องการ ถ่ายทอดความคิด นำมาลำดับความด้วยการเรียบเรียงเป็นอักษร ตั้งแต่ระดับประโยคจนถึงระดับข้อความ หรือสูงกว่าข้อความ โดยใช้ความรู้ทางกลไกของการเขียน เช่น การสะกดคำ เครื่องหมายวรรคตอน กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ ตลอดจนวากยสัมพันธ์ ซึ่งจะต้องให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนแสดงออกทางความคิดที่ถูกต้องตรงกับจุดประสงค์ของผู้เขียน

จากนิยามและคำจำกัดความข้างต้น สามารถที่สรุปได้ว่า ความสามารถในการเขียนหมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการคิดของผู้เขียนในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดที่มีการเรียบเรียงลำดับความได้เหมาะสมโดยสามารถใช้ความรู้ด้านเนื้อหา การเรียบเรียงเรื่องราว คำศัพท์ และการใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และสอดคล้องกับเรื่องราวที่จะสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามความคิด และจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

3.2.3 ระดับความสามารถในการเขียน

แวลเลทท์ และ ไดสิค (Vallette and Disick. 1972 : 171 -172)ได้แบ่งระดับของการเขียน โดยเริ่มจากง่ายไปหายากไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับทักษะกลไก (Mechanical) เป็นการแสดงออกด้านความจำ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจเนื้อหาสาระที่เขียน เช่น การเขียนลอกแบบ
2. ระดับความรู้ (Knowledge) เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกซึ่งความรู้ภายในกฎเกณฑ์ (Rules) ข้อเท็จจริง (Facts) ผู้เรียนต้องรู้จักเสียง และสัญลักษณ์ที่ถูกต้องของภาษานั้น มีความเข้าใจในเนื้อหาที่เขียนตามหลักไวยากรณ์ เช่น การเรียงคำให้เป็นประโยคที่ถูกต้อง เขียนเติมข้อความในช่องว่าง และตอบคำถามเกี่ยวกับภาพที่คุ้นเคยได้
3. ระดับถ่ายโอน (Transfer) เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ พฤติกรรมการเขียนในระดับนี้ เช่น การนำไปใช้ (Application) ผู้เรียนสามารถเรียงลำดับบทสนทนา หรือข้อความได้ถูกต้องตามลำดับเหตุการณ์และเหตุผล และเขียนตอบคำถามจากข้อมูลที่กำหนดให้
4. ระดับสื่อสาร (Communication) เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร พฤติกรรมการเขียนในระดับนี้ คือการแสดงออก (Self-Expression) ผู้เรียนสามารถใช้การเขียนเพื่อสื่อความหมาย และความคิดของตนกับผู้อื่นได้ การเขียนการเขียนระดับนี้เน้นความสามารถให้ผู้อ่านเข้าใจในเนื้อความมากกว่าการเข้มงวดในด้านไวยากรณ์
5. ระดับวิเคราะห์วิจารณ์ (Criticism) เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ที่สังเคราะห์ และประเมินภาษาที่ใช้ได้ เช่น ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดของตนได้อย่าง

คล้องแคล้ว เลือกใช้ล้อคำ สำนวนได้อย่างเหมาะสม และใช้ลีลาในการเขียนให้สอดคล้องกับ เนื้อหาและจุดประสงค์ของการเขียนนั้นๆ

นอกจากนี้ พอสตัน และ บรูเคอร์ (Paulston and Bruder . 1976 : 204) ได้แบ่ง ระดับของการเขียนออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับต้น คือ การเขียนประโยคได้ถูกต้อง การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการเรียบเรียงเนื้อหา
2. ระดับกลางและระดับสูง ประกอบด้วย การเรียบเรียงที่ระดับย่อหน้า และ ระดับความเรียง ตลอดจนการใช้ประโยชน์และคำศัพท์ที่เหมาะสม

ส่วนพินคาส (Pincas. 1982 : 25-70) ได้แบ่งการเขียนเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับสื่อสาร (Communication) ประกอบด้วย
 - 1.1 การสื่อสารระหว่างกัน เป็นการเขียนแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดการสื่อสารถึงกันและกัน
 - 1.2 การเลือกเนื้อหา เพราะเนื้อหาที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ซึ่งเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารต้องสอดคล้องกับการใช้รูปแบบภาษา หรือรูปแบบการเขียน
 - 1.3 การนำเสนอความคิดเห็น การเสนอความคิดอย่างชัดเจนขึ้นอยู่กับรูปแบบการนำเสนอ เช่น การบรรยาย การอภิปรายกระบวนการ การเล่าเหตุการณ์ การใช้เหตุผล เป็นต้น

2. ระดับเรียงความ (Composition) ประกอบด้วย

- 2.1 การสร้างประโยค คือ การนำเสนอความรู้สึกรู้สึกนึกคิดโดยเรียบเรียงออกมาเป็นประโยค แล้วนำประโยคมาเรียบเรียงเป็นย่อหน้า และความเรียงตามลำดับ
- 2.2 การเรียบเรียงย่อหน้า คือ สามารถเรียบเรียงกลุ่มประโยคที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีระเบียบ จึงทำให้ผู้อ่านติดตามการนำเสนอข้อคิดเห็นของผู้เขียนได้
- 2.3 การใช้ตัวเชื่อมต่างๆ (Linking Devices) การเรียบเรียงประโยคเป็นย่อหน้านั้นจำเป็นต้องใช้ตัวเชื่อมต่างๆ ทำหน้าที่โยงประโยค หรือย่อหน้าเข้าด้วยกัน

3. ระดับลีลาการเขียน (Style) ประกอบด้วย

3.1 การเขียนรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การเล่าเหตุการณ์ การบรรยาย การอธิบาย และการโต้แย้ง รูปแบบของการเขียนจะแตกต่างกันตามข้อมูลที่เขียน

3.2 การใช้ภาษาที่เหมาะสม (Formality) ผู้เขียนต้องรู้จักเลือกใช้ระดับภาษาที่เหมาะสมกับผู้อ่าน และจุดมุ่งหมายของการเขียน

3.3 การสร้างอารมณ์ในงานเขียน (Emotive tone) เป็นความสามารถที่ผู้เขียนทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตาม

จากระดับความสามารถในการเขียนดังกล่าวข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้มีผู้วิจัยมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษในระดับสื่อสาร โดยการเขียนสรุปเรื่องราวที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าแล้วนำเสนอให้ผู้อื่นเข้าใจได้

3.2.4 การเขียนเพื่อการสื่อสาร

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเขียนเพื่อการสื่อสาร (พิตรวัลย์ โกวิทวที. 2540 : 45)

1. ความหมายของการเขียนเพื่อการสื่อสาร

การเขียนเพื่อการสื่อสาร หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความต้องการ อารมณ์ความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้เขียน ไปยังผู้อ่านให้เข้าใจตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียน โดยใช้ตัวอักษรในภาษาเป็นเครื่องมือการเขียนเพื่อการสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่ง ประการแรกการเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น เขียนจดหมายส่วนตัว เขียนบันทึกขนาดสั้นกรอกแบบพิมพ์ เอกสารต่าง ๆ เป็นต้น ในการศึกษา เช่น เขียนบันทึกย่อคำบรรยายของอาจารย์ เขียนบทความเขียนรายงาน เป็นต้น ในการประกอบอาชีพการงาน เช่น เขียนจดหมายโต้ตอบ ทั้งทางราชการและธุรกิจ เขียนรายงานการประชุม เขียนข่าว เขียนบทความ เขียนบทรายการต่าง ๆ เป็นต้น ประการที่สอง การเขียนยังเป็นเครื่องมือบันทึกทรัพย์สินทางปัญญาของบรรพบุรุษส่งต่อไปยังอนุชน เช่น ตำรา พงศาวดาร วรรณคดี จดหมายเหตุ เป็นต้น และประการที่สาม การเขียนยังเป็นงานอาชีพที่ทำรายได้ให้แก่ผู้ที่ประกอบอาชีพการเขียน ไม่น้อยทีเดียว เช่น นักเขียนบทละคร นักเขียนบทรายการวิทยุ-โทรทัศน์ นักเขียนเรื่องสั้น นักเขียนนวนิยาย นักเขียนบทความต่าง ๆ เป็นต้น

2. การเขียนเพื่อการสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

2.1 ผู้เขียน ผู้เขียน คือ ผู้ส่งสาร ไปยังผู้อ่าน ในการเขียนเพื่อสื่อสารแต่ละครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการสื่อสารมวลชน ผู้เขียนต้องรวบรวมจัดระบบและเรียบเรียง เนื้อหาสาระเรื่องที่จะเขียน ซึ่งประกอบด้วยเรื่องราวเหตุการณ์ ความรู้ ความประสงค์ ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ของตนเองอย่างเหมาะสมที่จะถ่ายทอดด้วยลายลักษณ์อักษรไปยังผู้อ่าน ทั้งนี้ต้องให้เหมาะสมกับผู้อ่าน เหมาะแก่กาลเทศะ ซึ่งจะสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียน ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงต้องศึกษาวิธีการ ลักษณะงานเขียน ตลอดจนต้องฝึกฝนการเขียนจนชำนาญจึงจะใช้ทักษะนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ผู้อ่าน ผู้อ่าน คือ ผู้รับสารจากผู้เขียน ผู้อ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในการเขียนเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสื่อสารมวลชน ผู้อ่านจะเป็นคนกลุ่มใหญ่ ซึ่งมีหลากหลายสถานะภาพ หลากหลายความสนใจหลากหลายสถานะ ซึ่งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงผู้อ่านเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการเลือกเรื่องที่จะเขียน การใช้ภาษาถ่ายทอดเรื่องราว นั้น จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับผู้อ่าน

2.3 เนื้อหาที่เขียน เนื้อหาที่เขียน คือ เหตุการณ์ เรื่องราว อันประกอบไปด้วยความรู้ ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ของผู้เขียนที่ถ่ายทอดด้วยการใช้ถ้อยคำภาษาไปยังผู้อ่าน เนื้อหาเรื่องราวนั้นจะต้องน่าสนใจ ให้สารประโยชน์ เสนอแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์แก่ผู้อ่าน อีกทั้งเนื้อหา เรื่องราวจะต้องเรียบเรียงขึ้นอย่างมีระเบียบ เข้าใจได้ง่าย

2.4 สื่อ สื่อ คือช่องทางที่จะนำสารจากผู้เขียนไปยังผู้อ่าน ผู้เขียนจะต้องผลิตงานเขียนที่เหมาะสมกับสื่อด้วย เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จดหมาย โทรเลข ป้ายประกาศ เป็นต้น

3.2.5 แนวคิดในการสอนเขียนภาษาอังกฤษ

ไรส์ (Raimes. 198 : 6-11) แบ่งแนวคิดในการสอนเขียนออกเป็น 7 แบบ คือ

1. การสอนจากควบคุมไปสู่อิสระ (The Control to Free Approach) เป็นแนวการสอนแบบฟัง-พูด ที่นิยมแพร่หลายมานาน โอกาสที่ผู้เรียนจะทำผิดมีน้อยมาก งานตรวจ

ของผู้สอนที่รวดเร็ว เน้นความถูกต้อง แม่นยำ (Accuracy) มากกว่าความคล่องแคล่ว (Fluency) หรือการคิดริเริ่มในการเขียน (Originality)

2. การสอนเขียนแบบอิสระ (The Free-Writing Approach)แนวคิดนี้เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ และเห็นว่าการสอนเขียนแก่ผู้เรียนระดับกลางควรให้ความสำคัญในด้านเนื้อหา และความคล่องแคล่วมากกว่ารูปแบบไวยากรณ์ ในการเขียนผู้สอนไม่ควรตรวจแก้ไขงานเขียน แต่อ่านและตีชมความคิดที่แสดงออกในงานเขียน ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ

3. การสอนที่ให้ความสำคัญกับการเรียบเรียงข้อความ (The Paragraph-Pattern Approach) แนวคิดนี้เน้นการเรียบเรียงข้อความ (Organization) ผู้สอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์รูปแบบของเรียงความแต่ละย่อหน้า โดยการฝึกวิเคราะห์รูปแบบ จากนั้นเขียนเลียนแบบต้นฉบับ โดยเรียงประโยคที่ให้มาเป็นข้อความ ย่อหน้า วิเคราะห์ประโยคหลัก ประโยคเสริม เลือก หรือตั้งชื่อเรียงความที่ให้มา ตลอดจนเพิ่มหรือลดจำนวนประโยคในเรื่องที่กำหนดให้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของแต่ละเชื้อชาติในการลำดับความ

4. การสอนแบบยึดไวยากรณ์-รูปประโยคและการเรียบเรียงข้อความ (The Grammar-Syntax-Organization Approach) แนวคิดนี้เชื่อว่า การเขียนประกอบด้วยทักษะหลายอย่าง ผู้สอนควรพึงเล็งองค์ประกอบทุกด้าน เช่น ด้านไวยากรณ์ รูปประโยค และการเรียบเรียงคำ

5. การสอนเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach) แนวคิดนี้เน้นจุดประสงค์ในการเขียนที่ว่า เขียนอะไร ใครเป็นผู้อ่าน ผู้สอนต้องขยายการอ่านงานเขียนของผู้เรียนออกไปยังเพื่อนร่วมชั้นและชุมชน เช่น การเขียนจดหมายโต้ตอบกับเพื่อนต่างประเทศ หรือการเขียนแสดงความคิดเห็นต่อชุมชนนั้นๆ

6. การสอนแบบเน้นกระบวนการเขียน (The Process-Oriented Approach) เมื่อไม่นานมานี้ (ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา) การสอนเขียนเพิ่งเปลี่ยนแนวจากการเน้นผลงานเขียนออกมาเป็นเน้นกระบวนการเขียน ผู้เขียนต้องตระหนักว่าเขียนอะไรใครเป็นผู้อ่าน และจะเริ่มต้นเขียนอย่างไรข้อมูลป้อนกลับที่เหมาะสมจากครูหรือเพื่อน ๆ ที่อ่านงานเขียนของเขา ช่วยในการทบทวนฉบับร่างที่ 1 (First Draft) และเขียนฉบับร่างที่ 2 (Second Draft) ต่อไป

สรุปว่าการเขียน คือการสรุปความคิดของผู้เรียนออกมาเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบ โดยมีขั้นตอนในการสอนเพื่อให้ นักเรียนเกิดทักษะความสามารถในการเขียน

3.2.6 การวัดและการประเมินผลทักษะการเขียน

การวัดและการประเมินผล การเขียน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การทดสอบทักษะการเขียน

อังฉรา วงศ์โสธร (2538 : 109) ได้กล่าวไว้ว่า การเขียนเป็นทักษะส่งสารที่ใช้ทักษะมาลาทางตัวอักษร (Graphic Modality) มีรูปแบบภาษาต่างกับภาษาพูดในเรื่องการใช้ศัพท์ สำนวน โครงสร้างและยังมีความสะดวกหลายทางภาษามากกว่า เพราะผู้เขียนมีเวลาเรียบเรียงความคิดออกมาเป็นตัวหนังสือ สามารถทบทวน ปรับปรุงแก้ไขได้ ไม่ใช่คำบุรุษสรรพนาม คำอุทาน การซ้ำความมากเหมือนกับภาษาพูด

2. รูปแบบการทดสอบทักษะการเขียน

อังฉรา วงศ์โสธร (2538 : 220) ได้ให้แนวทางในการทดสอบความสามารถในการเขียนซึ่งอาจทำได้โดยใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. เขียนในระดับอนุเลข
2. เขียนตอบคำถาม เติมความ
3. เขียนเรียงความ ข้อความ บทความ จดหมาย คำสั่ง ชีวประวัติส่วนตัว

รายงาน บันทึกข้อความ

4. เขียนบรรยายคน สัตว์ สิ่งของ ภาพ ตารางแผนภูมิ กระบวนการ

วิธีการ ฯลฯ

5. เขียนกรอกแบบฟอร์ม
6. โคลซ
7. เขียนตามคำบอก
8. เขียนบทละคร เรื่องที่จินตนาการ เรื่องสร้างสรรค์ นิทาน
9. เขียนประกาศ ข่าว โฆษณา บันทึกประจำวัน
10. เขียนเรียบเรียงใหม่ให้ได้ใจความเดิม
11. เขียนขยายความจากประโยคเดิม

12. เขียนอธิบายแผนภูมิ แผนภาพ กราฟ ตาราง แผนที่ กระบวนการ
วิธีการ ทฤษฎี ฯลฯ.

13. เขียนวิจารณ์จากที่อ่าน หรือจากวิดีโอทัศน์

14. เขียนโต้แย้งหรือชักงูใจ

ในการตรวจงานเขียนแต่ละประเภทผู้สอนต้องเลือกวิธีการตรวจ โดยใช้
เกณฑ์ที่เหมาะสมกับการสอนเขียน ซึ่งมีเกณฑ์การตรวจแตกต่างกันตามประเภทงานเขียน

กึ่งแก้ว อารีรักษ์ (2546 : 75-89) ได้กล่าวว่า การที่จะทดสอบความรู้หรือ
ประเมินผลความสามารถทางภาษาของผู้เรียนได้ ต้องมีการประเมินผลตามสถานการณ์ที่
กำหนดให้ องค์ประกอบในการประเมินผลจะต้องสอดคล้องกับแนวการสอนภาษาเพื่อการ
สื่อสาร นั่นคือ ต้องประเมินทั้งความรู้ ซึ่งหมายถึง เนื้อหาทางภาษาประกอบด้วยคำศัพท์
ไวยากรณ์ เสียง ประเมินทั้งความสามารถหรือประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง ทักษะในการนำ
ความรู้ไปใช้ การเลือกใช้ข้อความได้เหมาะสมสอดคล้องกับความคิด และประเมินขอบเขตการ
ใช้ภาษาซึ่งก็คือ สมรรถภาพในการสื่อสารนั่นเอง และยังได้กล่าวถึงวิธีการทดสอบทักษะการ
เขียนซึ่งในการทดสอบทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสารที่รีเบคก้า วาเลตต์ (Rebecca Valette.
1977 : 195) และคนอื่น ๆ ได้เสนอแนะไว้ มีดังนี้

1. การเขียนเรียงความโดยมีตัวแนะให้ อาจทำได้ ดังนี้

1.1 ให้ดูภาพแล้วเขียนคำบรรยาย

1.2 ให้ตารางชื่อบุคคลและลักษณะแล้วให้เขียนบรรยายลักษณะของแต่ละ

บุคคล

1.3 ให้คำหรือกลุ่มคำ แล้วเขียนเล่าเรื่อง โดยใช้คำหรือกลุ่มคำที่ให้

1.4 ให้บทสนทนา แล้วให้เขียนใหม่เป็นเรื่องเล่า การตัดสินใจแบบอิงกลุ่ม

จึงไม่เหมาะกับการทดสอบความสามารถในการสื่อสาร

1.5 ให้สถานการณ์กำหนดขอบเขตให้เขียน

1.6 ให้ฟังข้อความจากแถบบันทึกเสียง แล้วเขียนสรุปความ

2. การเขียนอย่างอิสระ วิธีนี้ผู้เรียนจะแสดงความสามารถในการลำดับความคิด การใช้คำศัพท์ที่เหมาะสม ตลอดจนการแบ่งข้อความออกเป็นตอน ๆ การเลือกหัวข้อสำหรับเขียนควรเป็นหัวข้อที่ไม่ยากนัก เพราะ

2.1 การเขียนที่มีพื้นฐานมาจากคำศัพท์ จุดประสงค์หลักของการเขียนแบบนี้เพื่อวัดความเหมาะสมของการใช้คำศัพท์ เช่น ถ้าเป็นคำศัพท์ที่เป็นคำนามอาจให้อธิบายห้องเรียน ห้องถนน รายการอาหาร ฯลฯ ถ้าเป็นการใช้คำคุณศัพท์ อาจให้เปรียบเทียบระหว่างภาพ 2 ภาพ เป็นต้น

2.2 การเขียนที่มีพื้นฐานมาจากไวยากรณ์งานที่ให้เขียนจะเกี่ยวกับโครงสร้างที่ต้องการทดสอบ เช่น การใช้อดีตกาล อาจให้เขียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เป็นอดีต เช่น กิจกรรมระหว่างวันหยุดประจำภาคที่ผ่านมา เป็นต้น

2.3 การเขียนข้อความเป็นตอน ๆ การเขียนชนิดนี้เน้นความสามารถในการเขียนข้อความ ที่รวมเป็นความคิดหลักเพียงความคิดเดียวในแต่ละย่อหน้า

2.4 การเขียนเรียงความที่เกิดจากการกระตุ้นความคิด เป็นหัวข้อการเขียนเรียงความที่อาจได้จากเหตุการณ์ทางการเมือง ข้อโต้แย้ง เหตุการณ์ในโรงเรียนหรืออื่น ๆ การให้คะแนนอาจเน้นในเรื่องการให้เหตุผล การลำดับความคิด การใช้ถ้อยคำ และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

2.5 การเขียนเล่าเรื่องตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอวิธีการวัดประเมินผลทักษะการเขียนดังต่อไปนี้

ฮีตัน (Heaton, 1988 : 134-135) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่าควรจะวัดผู้เขียนในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. วัดความสามารถทางด้านไวยากรณ์ หมายถึง ความถูกต้องของการใช้ไวยากรณ์ในการเขียนเรื่องนั้น ๆ
2. วัดความสามารถในการใช้คำศัพท์ หมายถึง การเลือกใช้คำศัพท์ที่ได้ถูกต้อง เหมาะสม และหลากหลาย

3. วัดความสามารถด้านกลไกการเขียน หมายถึง เครื่องหมายวรรคตอน และตัวสะกดที่ผู้เขียนให้ได้ถูกต้อง

4. วัดด้านความคล่องแคล่วของการเขียน คือ วัดด้านลีลา และความคล่องของการสื่อความหมาย หมายถึง ความสามารถในการนำเสนอเรื่องและความคิดให้ผู้อ่านเข้าใจ ความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อ การเลือกใช้ถ้อยคำลีลาการเขียน และโวหารต่าง ๆ

5. วัดด้านความสัมพันธ์ของข้อความ หมายถึง การจัดลำดับความคิดและการเรียบเรียงข้อความ

นอกจากนี้ ฟินอคเชียโร Finocchiaro (1973 : 27) ได้แบ่งการสอบเขียนออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. แบบสอบชนิดให้ตอบสั้น เช่น แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ เติมคำ การแทนคำที่ให้มาลงในประโยค หรือการเปลี่ยนประโยคจากโครงสร้างหนึ่งไปยังอีก โครงสร้างหนึ่ง แบบสอบเหล่านี้ มีข้อดีคือ ตรวจให้คะแนนได้ง่าย และรวดเร็ว แต่มีข้อจำกัดคือ ต้องไม่ถามในขอบข่ายความรู้ที่กว้างเกินไป

2. แบบสอบเรียงความ หรือแบบสอบอัตนัย เป็นแบบสอบที่นักเรียนต้องมีความสามารถในการใช้โครงสร้างประโยคหลายรูปแบบ รู้คำศัพท์ จำนวนมาก และมีความสามารถที่จะแสดงความคิดออกมาอย่างมีเหตุผลแจ่มชัดและกระชับ

กล่าวโดยสรุป การประเมินการเขียน จะพิจารณาจาก 1) โครงสร้างประโยค 2) โครงสร้างไวยากรณ์และคำศัพท์ 3) การถ่ายทอดความคิดของเนื้อหา 4) ความยาวของเนื้อหา 5) การใช้เครื่องหมายวรรคตอน สำหรับการประเมินความสามารถในการเขียนของนักเรียนในการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักการศึกษา 3 ท่าน คือ อัจฉรา วงศ์โสธร (2538 : 220), ฮีตัน (Heaton, 1979 : 134-135) กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2546 : 90-97) และ ศึกษาแนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินผลสมรรถนะการสื่อสารตามแนวการวัดและประเมินผลวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และได้ปรับเปลี่ยนเกณฑ์การให้คะแนนให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน โดยการ

ประเมินความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ และในแต่ละองค์ประกอบใช้มาตราส่วนในการประเมินค่า 5 ระดับดังนี้

1. โครงสร้างประโยค

- 1 คะแนน เขียนประโยคและโครงสร้างคิดเป็นส่วนใหญ่
- 2 คะแนน เขียนประโยคและโครงสร้างถูกต้องเป็นบางส่วน
- 3 คะแนน เขียนประโยคและโครงสร้างได้ดีและถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
- 4 คะแนน เขียนประโยคได้ถูกต้องตามโครงสร้างประโยคสมบูรณ์แต่ไม่

หลากหลาย

- 5 คะแนน เขียนประโยคได้ถูกต้องตามโครงสร้างประโยคสมบูรณ์และ

หลากหลาย

2. โครงสร้างไวยากรณ์และคำศัพท์

- 1 คะแนน เขียนโครงสร้าง ไวยากรณ์และคำศัพท์คิดมากกว่า 6 แห่ง
- 2 คะแนน เขียนโครงสร้าง ไวยากรณ์และคำศัพท์คิด 5-6 แห่ง
- 3 คะแนน เขียนโครงสร้าง ไวยากรณ์และคำศัพท์คิด 3-4 แห่ง
- 4 คะแนน เขียนโครงสร้าง ไวยากรณ์และคำศัพท์คิด 1-2 แห่ง
- 5 คะแนน เขียนโครงสร้าง ไวยากรณ์และคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง

3. การถ่ายทอดความคิดของเนื้อหา

- 1 คะแนน การถ่ายทอดความคิดของเนื้อหาต้องปรับปรุง
- 2 คะแนน การถ่ายทอดความคิดของเนื้อหาไม่ชัดเจน
- 3 คะแนน การถ่ายทอดความคิดของเนื้อหาชัดเจนบางส่วน
- 4 คะแนน การถ่ายทอดความคิดของเนื้อหาค่อนข้างชัดเจนและถูกต้อง
- 5 คะแนน การถ่ายทอดความคิดของเนื้อหาได้ชัดเจนและถูกต้อง

4. ความยาวของเนื้อหา

- 1 คะแนน ความยาวของเนื้อหาน้อยกว่า 5 ประโยค
- 2 คะแนน ความยาวของเนื้อหา 5-6 ประโยค
- 3 คะแนน ความยาวของเนื้อหา 7-8 ประโยค
- 4 คะแนน ความยาวของเนื้อหา 9-10 ประโยค
- 5 คะแนน ความยาวของเนื้อหามากกว่า 10 ประโยค

5. การใช้เครื่องหมายวรรคตอน

- 1 คะแนน การใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดมากกว่า 6 แห่ง
- 2 คะแนน การใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิด 5-6 แห่ง
- 3 คะแนน การใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิด 3-4 แห่ง
- 4 คะแนน การใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิด 1-2 แห่ง
- 5 คะแนน การใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้องสมบูรณ์

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่สั่งสมกันมาเป็นเวลาที่ยาวนานของแต่ละท้องถิ่นซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ต่อไปนี้

4.1 ความหมายของภูมิปัญญา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 826) ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

“ภูมิปัญญา” (พุม) เป็นคำนาม หมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถ

“ท้องถิ่น” เป็นคำนาม หมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง โดยเฉพาะ

“ชาวบ้าน” เป็นคำนาม หมายถึง คนชนบทหรือคนพื้นบ้าน

เมื่อนำความหมายตามพจนานุกรมมาประมวลก็จะให้ความหมาย ดังนี้ คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถของคนชนบทหรือคนพื้นบ้านในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง โดยเฉพาะนอกจากความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแล้ว ยังมีผู้ให้คำนิยาม ดังนี้

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542 : 3) คำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง เป็นความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายของชาวบ้านที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือการดำเนินชีวิต โดยได้รับการถ่ายทอดสั่งสมกันมาผ่านกระบวนการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าเป็นความสามารถทักษะและเทคนิคอันเกิดจากการสะสมองค์ความรู้มวลประสบการณ์ รวมทั้งด้านที่ผ่านกระบวนการสืบทอดปรับปรุงพัฒนาและเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดี สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2540 : 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนที่กลุ่มคนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ ในการปรับตัว และดำรงชีพในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมที่ได้สืบสานกันมา

เสรี พงศ์พิศ (2539 : 145) กล่าวว่า ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ในด้านต่างๆ ของการดำรงชีวิตของคนไทยที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ประกอบกับแนวความคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาต่างๆ ของตนเอง จนเกิดหลอมตัวเป็น แนวคิดในการแก้ไขปัญหาที่เป็นลักษณะของตนเองที่สามารถพัฒนาความรู้ดังกล่าวมา ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลสมัย ในการแก้ปัญหาของการดำรงชีวิต

ประเวศ วะสี (2543 : 2) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาพื้นบ้านว่าเกิดจากการสะสมการเรียนรู้มาเป็นระยะยาวนาน มีลักษณะเชื่อมโยงกันไปหมดทุกสาขาไม่แยกเป็นวิชาๆ แบบที่เรียนนั้น ฉะนั้นวิชาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ อาชีพความเป็นอยู่ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายกับการศึกษา วัฒนธรรมมันจะผสมกลมกลืนเชื่อมโยงกันไปหมด

อบเชย แก้วสุข (2543 : 4) ได้ให้ความหมาย การถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่า คือ การบอกวิชาความรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมักจะถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน หรือกลุ่มเป้าหมายโดยอัตโนมัติ ไม่ได้เรียนวิชาการสอนจากสถาบันใด ๆ แต่ใช้สำนึกแบบสังคมปะกิต คือ การเรียนการสอนที่เกิดจากการเลียนแบบและจดจำสืบทอดกันมาในครอบครัวและใช้การถ่ายทอดโดย

1. ใช้วิธีการสาธิต คือ ทำให้ดูเป็นแบบอย่าง อธิบายทุกขั้นตอนให้ผู้เรียนทำให้เข้าใจแล้วผู้เรียนปฏิบัติตาม

2. ใช้วิธีปฏิบัติจริง คือ ฟังคำบรรยาย อธิบาย สาธิตแล้วนำไปปฏิบัติจริงและปฏิบัติซ้ำจนเกิดความชำนาญ เพราะผลงานที่ใช้ในการดำรงชีวิตได้ ต้องเป็นผลงานที่เกิดขึ้นจริงนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ไม่ใช่ผลงานที่กล่าวอ้างในตำราเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความสามารถในด้านต่างๆ ของคนในท้องถิ่นที่สั่งสมถ่ายทอดและปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน จากคนรุ่นหนึ่ง ไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการด้านจารีตประเพณี วิถีความเป็นอยู่ การทำมาหากิน และพิธีกรรม

ต่างๆ และมีปราชญ์ชาวบ้านที่ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ เป็นผู้ถ่ายทอดต่อไป

4.2 การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาไทยว่าเป็นการเรียนรู้ที่เอาเนื้อหา และ/หรือวิธีการสอนของภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการสรุปได้ว่ารูปแบบการนำภูมิปัญญามาใช้ในการเรียนรู้มี 2 รูปแบบ

1. การพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาไทยบนฐานของชุมชน
2. การพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาไทยบนฐานของโรงเรียน

กัลยาณี ปฎิมาพรเทพ (2541 : 29) ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้สำคัญที่โรงเรียน จะต้องปลูกฝังให้กับเด็กและเยาวชน ในชาติได้เรียนรู้ เพื่อเป็นฐานของวิถีคิด และมีจิตสำนึกร่วมกันตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติเพราะการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่แท้จริงแล้ว ต่างก็เป็นรากเหง้าของแหล่งเรียนรู้ และเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติ

สระบุรี ไชยมงคล และคณะ (2547 : 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้ที่จัดอยู่ในสาขาวิชาสมัยใหม่ได้หลายสาขา เช่น ศิลปะและหัตถกรรม ยาพื้นบ้าน ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ความรู้โดดเด่นในเรื่องอาหาร ด้านการประดิษฐ์เครื่องนุ่งห่ม ด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งสามารถจัดบริเวณบ้านเรือนได้นำอาศัยตามอัตภาพ ทำให้ความสุขภาพอนามัยในการอยู่อาศัย

อานันท์ กาญจนพันธ์ (2542 : 3) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า เป็นระบบหนึ่งของวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างวัฒนธรรมประกอบด้วย 3 ระบบ คือ

1. ระบบคุณค่า หมายถึง คีลธรรมของส่วนรวมและจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่ทสร้างสรรคมีการแสดงออกในรูปของจักรวาล ความคิดที่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมความอุดมสมบูรณ์และความยั่งยืนของสังคมและธรรมชาติบนพื้นฐานของการเคารพต่อส่วนรวมและเพื่อมนุษย์ด้วยกันเอง

2. ระบบภูมิปัญญา เป็นระบบที่ครอบคลุมวิถีคิดของสังคมไทย เป็นการจัดการความสัมพันธ์ทางสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับธรรมชาติแวดล้อม ซึ่ง

ปรากฏในรูปของกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การผลิตใหม่และการถ่ายทอดความรู้ ผ่านองค์กรทางสังคมท้องถิ่น เพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม

3. ระบบอุดมการณ์อำนาจ หมายถึง ศักดิ์ศรีและสิทธิความเป็นมนุษย์ที่ เสริมสร้างความมั่นใจและอำนาจให้กับคนในชุมชน เพื่อเป็นพลังในการเรียนรู้ สร้างสรรค์ ผลิต ใหม่ และถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เป็นไปตามหลักการของศีลธรรมที่เคารพความเป็นมนุษย์ ความ เป็นธรรมและยั่งยืนของธรรมชาติ เพื่อรักษาความเป็นอิสระของตนเองเมื่อต้องเผชิญหน้ากับ การครอบงำจากภายนอก

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคิน (2542 : 36) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าภูมิปัญญานำมาสู่ การดำรงอยู่ ที่เป็นแบบแผนของชีวิต และสืบทอดต่อกันอย่างยาวนาน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม และในระบอบวัฒนธรรมก็มีคุณค่าทางภูมิปัญญาที่แสดงถึงวิถีการคิด การดำเนินชีวิตที่มี ลักษณะเฉพาะคนในแต่ละท้องถิ่น กระบวนการทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา จึงมีความสำคัญ ต่อการพัฒนาอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องที่ว่าด้วยคุณค่าของความเป็นมนุษย์ จารีต กฎเกณฑ์ อำนาจ การดำรงอยู่และการสืบทอดต่อยังอนุชนรุ่นหลัง ภายใต้อณัติของสังคมที่แตกต่าง กันและเคลื่อนไหลตลอดเวลา

จากนทานที่คณะดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จะต้องนำเอาฐานที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

5. กระบวนการทางปัญญา

ประเวศ วะสี (อ้างอิงใน <http://www.sudipan.net/phpBB2/viewtopic.php?p=6982>) ได้แบ่งขั้นตอนของกระบวนการทางปัญญาไว้ดังนี้

5.1 ฝึกสังเกต สังเกตในสิ่งที่เราเห็น หรือสิ่งแวดล้อม เช่น ไปดูนก ดูผีเสื้อ การ ฝึกสังเกตจะทำให้เกิดปัญญามาก โลกทรรศน์และวิถีคิด สติ-สมาธิ จะเข้าไปมีผลต่อการสังเกต และสิ่งที่สังเกต

5.2 ฝึกบันทึก เมื่อสังเกตอะไรแล้ว ควรฝึกบันทึกโดยจะวาดรูปหรือบันทึก ข้อความ ถ่ายภาพ ถ่ายวีดีโอ ละเอียดมากขึ้นตามวัยและตามสถานการณ์ การบันทึกเป็นการ พัฒนาปัญญา

5.3 ฟีกการนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่ม เมื่อมีการทำงานกลุ่ม เราไปเรียนรู้อะไรมา บันทึกลงอะไรมาจํานำเสนอให้เพื่อนหรือครูรู้เรื่อง ได้อย่างไรก็ต้องฟีกการนำเสนอ การนำเสนอ ได้ดีจะเป็นการพัฒนาปัญญาทั้งของผู้นำเสนอและของกลุ่ม

5.4 ฟีกการฟัง ถ้ารู้จักฟังคนอื่นก็จะทำให้ฉลาดขึ้น โบราณเรียกว่าเป็นพหูสูต บางคนไม่ได้ยินคนอื่นพูด เพราะหมกมุ่นอยู่ในความคิดของตัวเองหรือมีความฝงใจในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง จนเรื่องอื่นเข้าไม่ได้ ฉันทะ สติ สมาธิ จะช่วยให้ฟัง ได้ดีขึ้น

5.5 ฟีกปุจฉา-วิสัชนา เมื่อมีการนำเสนอและการฟังแล้ว ฟีกปุจฉา-วิสัชนา หรือถาม-ตอบซึ่งเป็นการฟีกใช้เหตุผลวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำให้เกิดความแจ่มแจ้งในเรื่อง นั้น ๆ ถ้าเราฟังครูโดยไม่ถาม-ตอบ ก็จะไม่แจ่มแจ้ง

5.6 ฟีกตั้งสมมติฐานและตั้งคำถามเวลาเรียนรู้อะไรไปแล้วต้องสามารถตั้ง คำถามได้ว่าสิ่งนั้นเกิดอะไร อะไรมีประโยชน์ ทำอย่างไรจะสำเร็จประโยชน์อันนั้น และมีการ ฟีกการตั้งคำถาม ถ้ากลุ่มช่วยกันคิดตั้งคำถามที่มีคุณค่าและมีความสำคัญก็อยากได้คำตอบ

5.7 ฟีกการค้นหาคำตอบ เมื่อมีคำถามแล้วก็ควรไปค้นหาคำตอบจากหนังสือ จากตำรา จากอินเทอร์เน็ตหรือไปคุยกับคนเฒ่าคนแก่ แล้วแต่ธรรมชาติของคำถาม การค้นหา คำตอบต่อคำถามที่สำคัญจะสนุกและทำให้ ได้ความรู้มาก ต่างจากการท่องหนังสือ โดยไม่มี คำถาม บางคำถามเมื่อค้นหาคำตอบทุกวิถีทางจนหมดแล้วก็ไม่พบ แต่คำถามยังอยู่ และมีความสำคัญ ต้องหาคำตอบต่อไปด้วยการวิจัย

5.8 การวิจัยเพื่อหาคำตอบเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทุกระดับ การ วิจัยจะทำให้ค้นพบความรู้ใหม่ซึ่งจะทำให้เกิดความภูมิใจ สนุกและมีประโยชน์มาก

5.9 เชื่อมโยงบูรณาการ ให้เห็นความเป็นทั้งหมดและเห็นตัวเอง ธรรมชาติของ สรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงเมื่อเรียนรู้อะไรมาอย่าให้ความรู้นั้นแยกเป็นส่วนๆแต่ควรจะเชื่อมโยง เป็นบูรณาการให้เห็นความเป็นทั้งหมด ในความเป็นทั้งหมดจะมีความงามและมีมิติอันผูก บังเกิดออกมาเหนือความเป็นส่วน ๆ และในความเป็นทั้งหมดนั้นมองให้เห็นตัวเองเกิดการ เรียนรู้ตัวเองตามความเป็นจริงว่า สัมพันธ์กับความ เป็นทั้งหมดอย่างไร จริยธรรมอยู่ที่ตรงนี้ คือการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความเป็นจริงว่าสัมพันธ์กับความ เป็นทั้งหมดอย่างไร ดังนั้น ไม่ว่า การเรียนรู้อะไรๆก็มีมิติทางจริยธรรมอยู่ในนั้นเสมอ มิติทางจริยธรรมอยู่ในความเป็นทั้งหมด

นั่นเอง ต่างจากการเอาจริยธรรมไปเป็นวิชาๆหนึ่งแบบแยกส่วนก็ไม่ค่อยได้ผล ในการบูรณาการความรู้ที่เรียนรู้อาให้ความรู้เป็นทั้งหมดและเห็นตัวเองนี่ จะนำไปสู่อิสรภาพและความสุขอันล้นเหลือเพราะหลุดพ้นจากความบีบคั้นของความรู้การใคร่ครองนี้จะโยงกลับไปสู่วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ว่าเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวมิใช่เป็นไปเพื่อความกำเริบแห่งอหังการและเพื่อรบกวนการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ

5.10 ฝึกการเขียนเรียบเรียงทางวิชาการ ถึงกระบวนการเรียนรู้และความรู้ใหม่ที่ได้อา การเรียบเรียงทางวิชาการจึงเป็นการพัฒนาปัญญาของตนเองอย่างสำคัญ และเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้อื่นในวงกว้างออกไป

บริบทโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์

ประวัติโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์

(เอกสารสนเทศโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์. 2553 : 1) บันทึกไว้ว่าโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2514 เป็นโรงเรียนประเภทสหศึกษารับนักเรียนทั้ง ชาย และหญิง เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. -3) โดยปีแรกเปิดรับนักเรียนในชั้น ม.ศ. 1 จำนวน 2 ห้องมีจำนวนนักเรียนรวม 90 คนในปีแรกที่เริ่มก่อตั้งไม่ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียน คงอาศัยที่โรงเรียน โกสุมพิสัย ซึ่งเป็นระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป. 5-7) และได้อาศัยครู อาจารย์ของโรงเรียน โกสุมพิสัยช่วยเหลือด้วย ผู้บริหารคนแรกคือ นายประยงค์ ชัยวงษา พ.ม., กศ.บ

ปัจจุบัน ผู้บริหารคือ นายไพจิตร ปรีวัฒนากุล ในปีการศึกษา 2553 มีครูอาจารย์ชายจำนวน 59 คน หญิง จำนวน 67 คน รวม 126 คน แผนการจัดชั้นเรียนเป็น 11-11-11/9-9-8 รวม 59 ห้องเรียน มีนักเรียนรวม 2,414 คน

วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์เป็น โรงเรียนชั้นนำในการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก โดยพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน (Curriculum and Instruction) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) สู่วิทยาลัยมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ภายในปี 2555

พันธกิจ (Mission)

1. บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (TQM)
2. สร้างภาคีเครือข่ายทางวิชาการในระดับนานาชาติ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา
สู่มาตรฐานสากล
3. พัฒนาคู่มือบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนางานโดยใช้กระบวนการวิจัยให้เป็น
มืออาชีพระดับมาตรฐานสากล
4. พัฒนาแหล่งเรียนรู้และนำระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการ
บริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน
5. พัฒนาผู้เรียนให้สามารถสื่อสารได้ 2 ภาษา รักการออกกำลังกาย ดูแลรักษา
สุขภาพตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นบุคคล
แห่งการเรียนรู้ เน้นวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ อย่างมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล
6. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน 2551 และเทียบเคียงมาตรฐานสากล

เป้าประสงค์

1. นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่เรียน มีความสามารถในการวิเคราะห์ สร้างภูมิปัญญา
ตน
2. นักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิต มีคุณธรรม มั่นใจในตนเอง และกล้าแสดง
ออกในทางที่ดีเป็นผู้รักการออกกำลังกาย มีสุขภาพกายที่จิตที่ดี
3. นักเรียนมีความเป็นไทย มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม
ไทยภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากร
4. โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการที่ดี มีบรรยากาศและวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน
แบบกัลยาณมิตร สนับสนุนสร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น โดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา
5. โรงเรียนให้บริการทางการศึกษาได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย มีระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนเต็มศักยภาพอย่างทั่วถึง
6. โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย

ยึดหยุ่นเน้นการบูรณาการเรียนรู้และการดำรงชีวิต อย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

7. โรงเรียนเพิ่มระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้นเป็นที่ยอมรับของชุมชน
8. ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถ และมีจิตวิญญาณในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
9. โรงเรียนเพิ่มศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
10. สถานศึกษามีระบบเครือข่าย ผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยงศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
11. สถานศึกษามีทรัพยากรที่เหมาะสม ใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
12. สถานศึกษามีการส่งเสริมศิลปะ ดนตรีและกีฬาตามความถนัดและความสนใจ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

โรงเรียน โกสุมวิทยาธรรมศาสตร์ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เมื่อปี พุทธศักราช 2541 และได้รับการประเมินให้ได้รับป้ายพระราชทานเมื่อปีพุทธศักราช 2546 ซึ่งโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกในงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สนองพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความเป็นมาของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ . 2551 : 1-97)โครงการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พุทธศักราช 2536 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของพันธุกรรมพืชต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย ก่อให้เกิดกิจกรรมเพื่อให้มีการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติที่นำผลประโยชน์มาถึง

ประชาชนชาวไทย ตลอดจนให้มีการจัดทำระบบข้อมูลพันธุกรรมพืชให้แพร่หลายสามารถสื่อถึงกันได้ทั่วประเทศ ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากสายพระเนตรอันยาวไกลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่เมื่อครั้งปี พุทธศักราช 2503 ที่ทรงมีพระราชดำริให้อนุรักษ์ ดันยางนา และทรงให้รวบรวมพืชพันธุ์ไม้ของภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศปลูกไว้ในสวนจิตรลดา เป็นต้น

การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชแก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่ เยาวชน บุคคลทั่วไปให้มีความเข้าใจ ตระหนักในความสำคัญเกิดความปิติและสำนึกที่จะร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์พืชพรรณของไทยให้คงอยู่เป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าประจำชาติสืบไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทยสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ที่เกี่ยวกับ “ปัจจัยสี่” อันเป็นพื้นฐานหลักในการดำรงชีวิตของมนุษย์ จึงนับได้ว่าพันธุ์ไม้เหล่านี้มีความผูกพันกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านานนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

เป้าหมาย เพื่อพัฒนาบุคลากร อนุรักษ์และทรัพยากรพืชให้เกิดกับมหาชนชาวไทย วัตถุประสงค์ ให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของพันธุกรรมพืช ให้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ จนเกิดผลประโยชน์ถึงมหาชนชาวไทย ให้มีระบบข้อมูลพันธุกรรมพืช สื่อถึงกันได้ทั่วประเทศ

2. กรอบการดำเนินงานและกิจกรรมของ อพ.สธ.

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางและมาตรการดำเนินงานที่กำหนดไว้ จึงกำหนดกรอบการดำเนินงาน อพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 - กันยายน พ.ศ. 2554) โดยที่มีกรอบการดำเนินงานดังนี้

1. กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

กิจกรรมที่ 1 ปกป้องพันธุกรรมพืช ปกป้องพื้นที่ป่าธรรมชาติ นอกเขตพื้นที่รับผิดชอบของป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

กิจกรรมที่ 2 สำรวจเก็บรวบรวมพันธุ์พืช สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมในพื้นที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงหรือสูญสิ้นจากการพัฒนา

กิจกรรมที่ 3 ปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืช กิจกรรมต่อเนื่องจากการสำรวจเก็บรวบรวมพันธุ์กรรมพืช โดยการนำพันธุ์กรรมพืชไปเพาะปลูกในพื้นที่ที่ปลอดภัยในศูนย์การศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ที่มีอยู่ 6 ศูนย์ทั่วประเทศ

2. กรอบการใช้ประโยชน์

กิจกรรมที่ 4 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมพืช ประเมินพันธุ์กรรมพืชที่สำรวจเก็บรวบรวมมาปลูกรักษาไว้ โดยมีการศึกษาประเมินในสภาพธรรมชาติแปลงทดลองในด้านสัณฐานวิทยา ชีววิทยา สรีรวิทยา การปลูกเลี้ยง ฯลฯ

กิจกรรมที่ 5 ศูนย์ข้อมูลพันธุ์กรรมพืช จัดทำระบบฐานข้อมูลพันธุ์กรรมพืชของประเทศให้มีระบบที่สามารถเชื่อมโยงสื่อสารได้ทั่วประเทศ

กิจกรรมที่ 6 วางแผนพัฒนาพันธุ์พืช นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ประเมินสำรวจรวบรวม การปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืชที่มีนำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาและวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อให้มีพันธุ์ตามต้องการในอนาคต

3. กรอบการสร้างจิตสำนึก

กิจกรรมที่ 7 สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช จัดตั้งงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน, งานพิพิธภัณฑ์พืช(พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา, งานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย และการฝึกเรียนรู้ทรัพยากรทะเล เป็นต้น) เพื่อเป็นสื่อในกาสร้างจิตสำนึกด้านอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

กิจกรรมที่ 8 สนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช เปิดโอกาสให้เยาวชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ศึกษาหาความรู้ตามความถนัดและสนับสนุนงานของ อพ.สธ.

3. งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

3.1. ความหมายของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

สวนพฤกษศาสตร์ คือ แหล่งที่รวบรวมพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ ที่มีชีวิต จัดปลูกตามความเหมาะสมกับสภาพถิ่นอาศัยเดิม มีห้องสมุด สถานที่เก็บรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้รักษาสภาพ อาจเป็นตัวอย่างแห้ง ตัวอย่างคง หรือเก็บรักษาโดยวิธีอื่น ๆ พันธุ์พืชที่ทำการเก็บ

รวบรวมไว้ นั่น จะเป็นแหล่งข้อมูลและเผยแพร่ความรู้ นอกจากนั้นสามารถใช้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ

สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในโรงเรียนที่ใช้เพื่อการเรียนรู้โดยมีพืชเป็นปัจจัยหลัก ชีวภาพอื่นเป็นปัจจัยรอง กายภาพเป็นปัจจัยเสริม และวัสดุ อุปกรณ์เป็นปัจจัยประกอบ

งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน คือ งานสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรชีวภาพ และกายภาพ โดยมีการสัมผัส การเรียนรู้ การสร้างและปลูกฝังคุณธรรม การเสริมสร้างปัญญาและภูมิปัญญา

3.2 วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และทรัพยากร

3.3 ผลของการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

3.3.1 เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากร

3.3.2 มีข้อมูลการเรียนรู้ทรัพยากรที่สามารถสื่อกัน ได้ทั่วประเทศ

3.3.3 มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นฐานของวิชาการและปัญญา

3.3.4 เกิดนักอนุรักษ์ พัฒนาบนฐานคุณธรรม

3.3.5 เสริมสร้างการเรียนรู้บนฐาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. แนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

การดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม 2549 – กันยายน 2554) มีนโยบายการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนให้ “เข้มข้นและเข้มแข็ง” โดยมีความเข้มข้นในเนื้อหาวิชาการมากขึ้น และมีความเข้มแข็งโดยให้มีผู้เข้าร่วมมากขึ้น เพื่อการพัฒนาไปสู่ประโยชน์แท้

ให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษาได้มีสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อเข้าถึงวิชาการ ปัญญาและภูมิปัญญาแห่งตน ปฏิบัติตนเป็นผู้อนุรักษ์ พัฒนา สรรพชีวิต สรรพสิ่ง ด้วยคุณธรรม ผู้บริหาร ครู อาจารย์ เข้าถึงสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ทั้งปรัชญา การสร้างนักอนุรักษ์และบรรยากาศสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ปฏิบัติงานเป็นหนึ่ง นักเรียน ระดับอนุบาล ประถมศึกษา เล่น รู้ ธรรมชาติแห่งชีวิต สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว ระดับมัธยมศึกษา

เรียนรู้โดยคน มีวิทยากรของตน โดยธรรมชาติแห่งชีวิต สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว นักศึกษา
ระดับอุดมศึกษา เรียนรู้โดยคนในปัจจุบันเหตุ และส่งผลแปรเปลี่ยน เป้าหมาย ให้มีโรงเรียน
สถาบันการศึกษา เป็นแบบอย่างของการมี การใช้ ศักยภาพ สวนพฤษศาสตร์โรงเรียนอย่าง
เหมาะสม ให้นักเรียนนักศึกษา ได้เรียนรู้ทุกสาขาวิชา ในลักษณะบูรณาการวิทยาการ และบูรณา
การชีวิต จากปัจจัยศักยภาพ สวนพฤษศาสตร์โรงเรียน การดำเนินงานมุ่งสู่ประ โยชน์ให้แก่
มหาชน มุ่งสู่กระแสบูรณะเถลิงหาวิชาลัยบนฐานสวนพฤษศาสตร์โรงเรียน

การเรียนรู้โดยใช้สวนพฤษศาสตร์โรงเรียนเป็นสื่อ นั้น ให้เป็นไปตามศักยภาพ
และความพร้อม และสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละช่วงชั้น โดยมีความ
มุ่งหวังให้นักเรียนแต่ละระดับมีความสามารถ

ระดับมัธยมปลาย

1. ให้บอกชื่อพื้นเมืองของพืชและสัตว์ต่าง ๆ ได้
2. ต้องบอกรูปลักษณะทางเรขาคณิตได้ เช่น สามเหลี่ยม รี กลม
3. ต้องปลูกต้นไม้จากเมล็ดได้ และนับจำนวนได้ เช่น ปลูกถั่ว ไม้ที่โตเร็ว
4. ให้วาดภาพ ระบายสี บอกชื่อสี ชื่อ 1-3 ได้
5. บอกประโยชน์ของพืช สัตว์นั้น ๆ ได้
6. บอกพฤติกรรมของพืช สัตว์นั้น ๆ ได้
7. บรรยาย โดยคำพูดในข้อ 1-6 ได้ (ยื่นพูดได้) เป็นการเล่าเรื่อง
8. เขียนรายงานข้อ 1-6 ได้
9. เขียนภาษาอังกฤษในข้อ 1 ได้
10. เขียนบรรยายความรู้สึกในการทำงานร่วมกับเพื่อนได้
11. วาดภาพลายเส้นทางวิทยาศาสตร์ได้
12. ทำแผนผังบริเวณแสดงตำแหน่งต้นไม้ได้
13. ให้ทำห้อยองค์ประกอบของงานสวนพฤษศาสตร์โรงเรียนได้อย่างชัดเจน

เช่น ก.7 – 003

14. ให้สร้างรูปวิธาน และค้นคว้าชื่อพรรณไม้ และชีวภาพอื่น ๆ จากรูปวิธาน
ที่มีอยู่ได้ (ตามศักยภาพที่ตนมี)

15. ให้เขียนชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชพรรณ และชีวภาพ ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์

16. สามารถวาดภาพส่วนประกอบของพืช และชีวภาพ ได้ถูกต้องและถูกต้องตรง

17. วางแนวทางการศึกษาชีวภาพได้อย่างสมบูรณ์และเป็นระบบ

5. องค์ประกอบของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

องค์ประกอบของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนประกอบด้วย 5 องค์ และ 3 สารคดีนี้

องค์ประกอบที่ 1 การจัดทำป้ายชื่อพรรณไม้

1. กำหนดพื้นที่และสำรวจพรรณไม้
2. การทำผังพรรณไม้
3. การศึกษาพรรณไม้ในโรงเรียน
4. การทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง คอง เฉพาะส่วน
5. การทำทะเบียนพรรณไม้
6. การทำป้ายชื่อพรรณไม้สมบูรณ์

องค์ประกอบที่ 2 การรวบรวมพรรณไม้เข้าปลูกในโรงเรียน

1. การสำรวจสภาพภูมิศาสตร์และการศึกษาธรรมชาติ
2. การกำหนดชนิดพรรณไม้ที่จะปลูก และกำหนดการใช้ประโยชน์
3. การทำผังภูมิทัศน์
4. การจัดหาพรรณไม้ และการปลูกพรรณไม้
5. การศึกษาพรรณไม้หลังการปลูก

องค์ประกอบที่ 3 การศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ

1. การศึกษาพรรณไม้ในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน (ก.7-003) ครอบคลุมทะเบียนพรรณไม้

2. การศึกษาพรรณไม้ที่สนใจ (พืชศึกษา)

องค์ประกอบที่ 4 การรายงานผลการเรียนรู้

1. รวบรวมผลการเรียนรู้ คัดแยกสาระสำคัญ และจัดเป็นหมวดหมู่ (ขึ้นอยู่กับระดับช่วงชั้นของผู้เรียน) การจัดระบบข้อมูลสาระแต่ละด้าน

2. การเขียนรายงานแบบวิชาการ แบบบูรณาการ (ขึ้นอยู่กับระดับช่วงชั้นของผู้เรียน)

3. วิธีการรายงานผลในรูปแบบต่าง ๆ (ขึ้นอยู่กับระดับช่วงชั้นของผู้เรียน)
องค์ประกอบที่ 5 การนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา

1. การนำสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนบูรณาการสู่การเรียนการสอน (ขึ้นอยู่กับระดับช่วงชั้นของผู้เรียน)

2. การเผยแพร่องค์ความรู้

3. การใช้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ : ธรรมชาติแห่งชีวิต

สาระการเรียนรู้ : สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว

1. เรียนรู้ธรรมชาติของทรัพยากรชีวภาพอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

2. เรียนรู้ธรรมชาติของทรัพยากรกายภาพที่เข้ามาเกี่ยวข้อง (ดิน น้ำ อากาศ

แสง)

3. เรียนรู้ธรรมชาติของความสัมพันธ์เกี่ยวกับปัจจัย

4. สรุปให้เห็นความสัมพันธ์ ความผูกพันและความสมดุล

สาระการเรียนรู้ : ประโยชน์แท้แก่มหาชน

1. วิเคราะห์ศักยภาพของปัจจัยศึกษา

2. จินตนาการเห็นคุณค่าของศักยภาพ ของปัจจัยศึกษา

3. สรรค์สร้างวิธีการ

4. สรุปผลการเรียนรู้ ประโยชน์แท้แก่มหาชน

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

1. จะเกิดความร่วมมือ ร่วมใจกันระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ครู นักเรียน

ผู้ปกครอง

2. จะเป็นแหล่งข้อมูลพืชพรรณและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กระจายทั่วประเทศ ในเขต

การศึกษาต่างๆ

3. เป็นส่วนหนึ่งของสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ที่ในอนาคตจะเชื่อมต่อกันด้วยระบบข้อมูล

4. นักเรียน เยาวชน จะมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณของท้องถิ่น ตระหนัก เห็นคุณค่าของสรรพสิ่ง สรรพชีวิต มีการศึกษา ค้นคว้า อันก่อให้เกิดผู้เชี่ยวชาญระดับท้องถิ่น เกิดองค์ความรู้

5. เมื่อนักเรียน เยาวชน ได้สัมผัสเกี่ยวกับพืชพรรณ ใกล้เคียงธรรมชาติ ก่อให้เกิด จิตใจที่อ่อนโยน มีสมาธิในการเรียน การทำงาน ผลงาน ผลการเรียนดีขึ้น ซึ่งจะเกิดผลกระทบ ในด้านต่างๆ

โรงเรียน โกสุมพิทยาสรรค์ได้ดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยได้จัดงาน สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนไว้ในฝ่ายวิชาการเพื่อให้เกิดการบูรณาการงานสวนพฤกษศาสตร์ โรงเรียนกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในการที่อนุรักษ์พันธุกรรมพืช สืบต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ กระบวนการเรียนรู้ สมรรถนะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการพูดและการเขียน เฉพาะงาน วิจัยในประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ลลิตา วิมูลวัชรียกุล (2547 : 73) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การเรียนแบบประสบการณ์ที่ เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มพูนความสามารถทางการพูดนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษและความ ตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วัดอุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดนำเสนอเป็น ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบ ความสามารถทางการพูดนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนแบบ ประสบการณ์ที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า นักเรียนมีความสามารถทางการพูดนำเสนอเป็น

ภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และความตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่น
ของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนแบบประสบการณ์ที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่านักเรียนมี
ความตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

อดุสร โพธิ์รุ (2548 : 90-94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้วิธีสอนเขียนแบบเน้น
กระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้กระบวนการเขียนแบบ
เน้นกระบวนการของนักเรียน ศึกษาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหลัง
สิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ และ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของ
นักเรียนก่อนและหลังการใช้วิธีสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ผลปรากฏว่านักเรียนใช้
กระบวนการเขียนแบบเน้นกระบวนการ คิดเป็นร้อยละ 92.95 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด
ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการ
สอนอยู่ในระดับค่อนข้างดี และคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนได้ค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนน
สอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

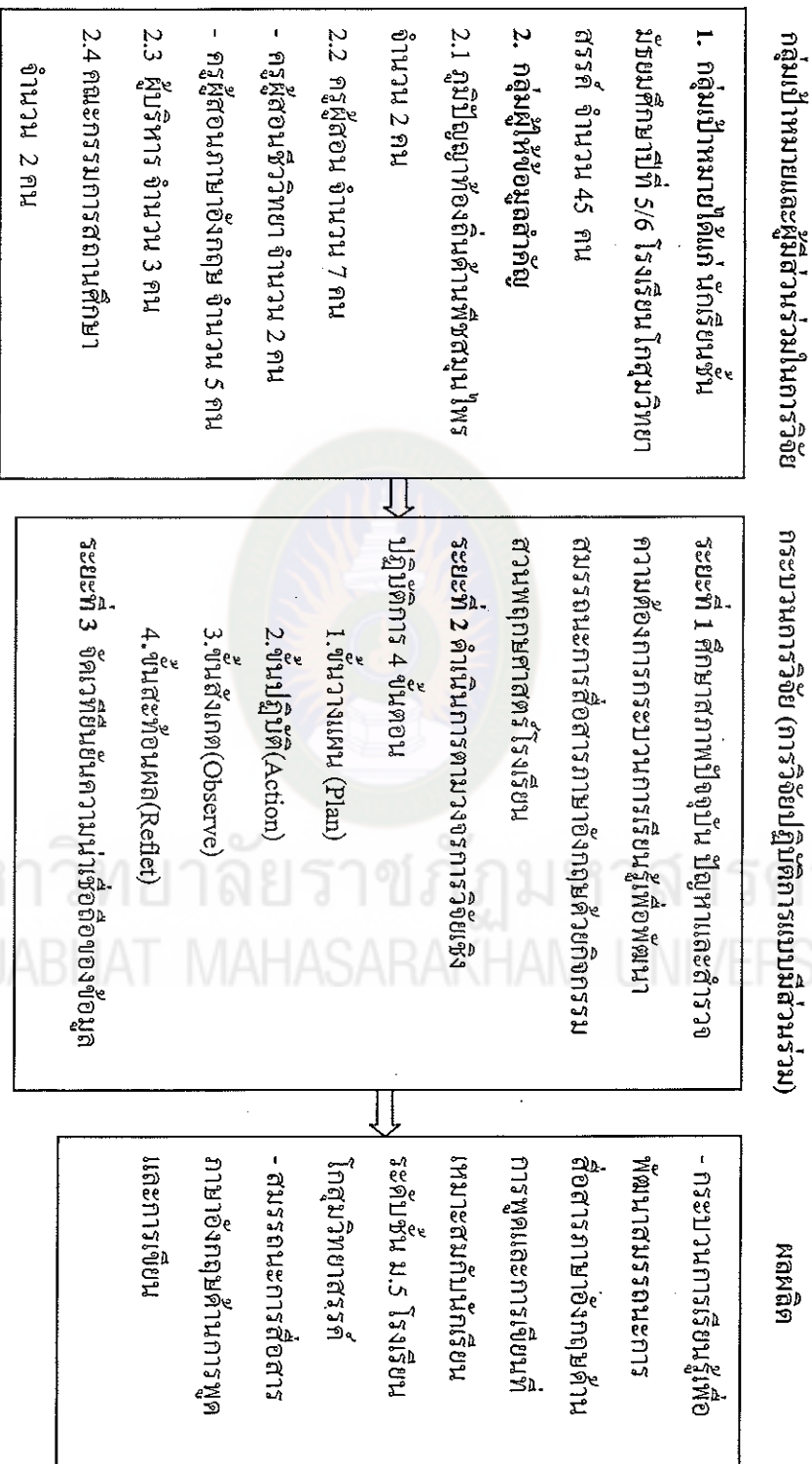
นงลักษณ์ อัสสาไพโร (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการ
เขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ
ผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน และเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลการพัฒนาทักษะการ
เขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ
ผสมผสาน พบว่าคะแนนจากใบงานและคะแนนจากแบบทดสอบวัดทักษะทำหน่วยการ
จัดการเรียนรู้ เรื่องการเขียนคำ มีคะแนนรวมเฉลี่ย 27.72 เรื่องการเขียนประโยคมีคะแนนรวม
เฉลี่ย 31.72 และเรื่องการเขียนข้อความ มีคะแนนรวมเฉลี่ย 40.59 คิดเป็นร้อยละ 92-4, 79.3
และ 81.8 ตามลำดับ เมื่อรวมคะแนนทักษะการเขียนทั้ง 3 หน่วย พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย
ร้อยละ 84. 29 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน โดยให้
นักเรียนอย่างน้อยร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย ร้อยละ 75 ขึ้นไป พบว่า จำนวน

นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านเกณฑ์ 32 คน คิดเป็นร้อยละ 96.97 และมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.9 คิดเป็นร้อยละ 84.5 ของคะแนนเต็ม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้

ศุภาวดี คีอินทร์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็กกรณีศึกษา : โรงเรียนวัดลาดตระโฮง วัดอุประสงค์ ของการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยใช้โรงเรียนวัดลาดตระโฮงเป็นกรณีศึกษา ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมและบริบทภายในสถานศึกษามีหลายส่วนไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษาเนื่องจากขาดงบประมาณ บุคลากรและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการการสอน การเตรียมการสอน วิธีการและเทคนิคการสอน และการวัด ประเมินผล ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ทำให้โรงเรียนต้องการพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็กให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งได้แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนกระบวนการเรียนรู้ (Plan) 2) การดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Do) 3) การประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Check) 4) การปรับปรุงและแก้ไขปัญหา (Action) สถานศึกษาสามารถนำแนวทาง ไปใช้ได้อย่างครบถ้วนและมีความพึงพอใจในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการพูดและการเขียนด้วยกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย